

Lausuntoyhteenvedo OKM:n työryhmäraportista **Valmiina valintoihin** **II. Ammatillisesta koulutuksesta** **korkeakouluun**

Raportti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-477-1>

Sisällysluettelo

Lausuntopyyntöä ja yhteenvedosta.....	1
Lausunnonantajat.....	1
Työryhmän todistusten hyödynnettävyyden lisäämistä koskevat ehdotukset 1-7.....	2
Työryhmän muiden valintaväylien kehittämistä ja korkeakouluopintojen perusteella tehtäviä valintoja koskevat ehdotukset 8-10	22
Työryhmän koulutuksen sisällöllistä kehittämistä, henkilökohtaisia opintopolkuja ja joustavaa opiskelijavalintaa koskevat ehdotukset 11-12	32
Lausunnonantajien muita huomioita raportista	39

Lausuntopyyntöä ja yhteenvedosta

Lausuntojen kerääminen toteutettiin sähköisenä webropol-kyselynä, jossa kysyttiin lausunnonantajan näkemyksiä raportin ehdotuksista ja yleisemmin raportista.

Yhteenvedo sisältää kutakin raportin ehdotusta koskevista vastauksista numeeristen vastausten yhteenvedon lausunnonantajatyypeittäin, sekä yhteenvedon tekstivastauksista.

Lausunnonantajat

Yliopistot

Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Lapin yliopisto, Oulun yliopisto, Taideyliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Vaasan yliopisto,

Ammattikorkeakoulut

Centria-ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Saimaan amk,

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy, Tampereen ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Arcada, Yrkeshögskolan Novia

Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Suomen yliopistot UNIFI ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Opiskelijajärjestöt

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY), Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry, Suomen Lukiolaisten Liitto, Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry, Suomen Opiskelijakuntien liitto, Suomen ylioppilaskuntien liitto

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Axxell Utbildning AB, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, Etelä-Savon Koulutus Oy, Helsingin kaupunki, Helsinki Business College Oy, Hengitysliitto ry. / Ammattiopisto Luovi, Invalidisäätiö / Keskuspuiston ammattiopisto, Kajaanin kaupunki, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Korpisaaren säätiö, Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä, Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä, Länsirannikon Koulutus Oy, Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Peräpohjolan Kansanopiston Kannatusyhdistys ry, Raahan koulutuskuntayhtymä, Raision seudun koulutuskuntayhtymä, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, Tampereen kaupunki, Turun kaupunki/ammattillinen koulutus, Vaasan kaupunki, Vamia, Yrkesakademin i Österbotten

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

EK, Rakennusteollisuus RT ry, Sivistystyönantajat, Suomen Yrittäjät, Akava ry, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry, Suomen ammatilliset johtajat ry (SAJO ry), Suomen ammatiliittojen keskusjärjestö SAK ry, Tieteentekijöiden liitto, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Yliopistojen opetusalan liitto YLL

Ministeriöt ja valtion virastot

Sosiaali- ja terveysministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Opetushallitus, Valtioneuvoston kanslia, Sisäministeriö, Poliisihallitus / poliisiammattikorkeakoulu

Muut

Korkeakoulututkimuksen seura ry., Suomen Kuntaliitto, Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry, MTK ry

Työryhmän todistusten hyödynnettävyyden lisäämistä koskevat ehdotukset 1-7

Näkemyksiä työryhmän todistusten hyödynnettävyyden lisäämistä koskevista ehdotuksista 1-7

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Yliopistojen lausunnoissa pidetään ongelmallisena toisen asteen ammatillisten tutkintojen arvostelua, joten arvosteluasteikon kehittäminen saa kannatusta yliopistoilta. Toisen asteen ammatillisten tutkintojen todistukseen perustuvaa valintaa ei pidetä mahdollisena, sillä ammatillista koulutusta vastaavia koulutuksia ei löydy yliopistopuolelta. Ammattikorkeakoulujen puolelta löytyy vastaavia koulutuksia, ja niiden kohdalla

todistuksen hyödyntämistä pidetään kannatettavana (ISYO ja JY). Lausunnoissa korostetaan myös koulutuksellista tasa-arvoa ja hakijoiden yhdenvertaisuutta.

Ammattikorkeakoulujen lausunnoissa esiin nousee eri vuosina suoritettujen toisen asteen ammatillisten tutkintojen pisteyttäminen ja vertailtavuus esimerkiksi nykyisiin tutkintoihin. Arviointiasteikon muuttaminen saa kannatusta myös ammattikorkeakouluilta.

Poimintoja lausunnoista:

- Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan lukio ja ylioppilastutkinto luovat pohjan yliopisto-opinnoille ja opiskelijavalinnan tulee perustua lukiokoulutuksen aikana hankittuun osaamiseen. Mikäli yliopistoissa käytetään todistusvalintaa, tulee valinnan tapahtua ylioppilastutkintotodistuksesta saatavilla tiedoilla. (HY)
- Helsingin yliopisto ei pidä mahdollisena, että yliopistossa siirryttäisiin ammatillisiin tutkintoihin perustuvaan todistusvalintaa, koska ammatilliset tutkintotodistukset eivät perustu kaikille yhteisiin kokeisiin, vaan niihin voivat vaikuttaa enemmän koulu- ja opettajakohtaiset arviot aivan kuten lukion päättötodistukseen, jota ei juuri tästä syystä nykyisin käytetä laajalti yliopistojen opiskelijavalinnoissa.
- Hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta mietinnön esitykset eivät ole ongelmattomia: valtakunnallinen ylioppilastutkinto on tasalaatuinen ja tuottaa sellaisia akateemisia valmiuksia, joita yliopisto-opiskelu edellyttää. Ammatillisen tutkinnon arvosteluasteikon yhdenvertaisuudesta meillä ei ole tietoa eikä ammatillisia taitoja yliopisto-opinnoissa juurikaan pääse suoraan hyödyntämään. (ISYO)
- Mahdollisuus hyödyntää ammatillisen tutkinnon arvosanoja esimerkiksi opiskelijan jatkaessa vastaavan alan ammattikorkeakoulutukseen kuulostaa järkevältä. Yliopistokoulutuksessa ei kuitenkaan useinkaan ole tiettyä ammatillista koulutusta vastaavaa alaa, jossa siirtymä ammatillisesta koulutuksesta yliopistokoulutukseen olisi selkeä ja valinta voitaisiin tehdä pelkästään ammatillisen tutkinnon todistusarvosanojen perusteella. Akateemisten opintojen edellyttämien taitojen ja valmiuksien arvioiminen edellyttäne jatkossakin esim. osallistumista valintakokeeseen erityisesti silloin kuin kyseessä on alalta toiselle siirtyminen. (JY)
- Jyväskylän yliopisto pitää tärkeänä, että toisen asteen koulutuksen tuoma laaja korkeakoulukelpoisuus säilytetään, mutta ei kuitenkaan kannata erillisiä valintakiintiöitä ammatillisen tutkinnon suorittaneille. Myös yhteispistevalinnassa ammatillisesta perustutkinnosta on nykyisellään monissa opiskelijavalinnoissa haastavaa antaa lähtöpisteitä. Ammatillisella tutkinnolla hakevat on tähän asti ja voidaan jatkossakin valita pelkän valintakokeen perusteella. (JY)
- Oulun yliopisto kannattaa toisen asteen ammatillisen tutkintotodistuksen nykyistä parempaa hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Parempi hyödyntäminen edellyttää kuitenkin uudistuksia myös ammatillisen tutkinnon arvioinnissa; sisällöissä ja arvosanoissa sekä todistusten valtakunnallisessa vertailukelpoisuudessa. (OY)
- Mikäli ammatillisen koulutuksen todistusta käytettäisiin yliopiston opiskelijavalinnassa hyväksi, tulisi todistusten olla sellaisia, joiden perusteella hakijat voidaan laittaa paremmuusjärjestykseen. Todistusten tulisi siten antaa tarpeeksi erotteluvaa tietoa. (TaY)
- Yliopistolain mukaan kaikkia hakijoita on kohdeltava yhdenvertaisesti. Ammatillisen toisen asteen todistusarvosanojen ongelmana on, että ne eivät ole keskenään vertailukelpoisia eikä asteikon yhdenmukaistaminen poista tätä sisältöongelmaa. Lisäksi todistusarvosanojen huomioon

ottaminen edellyttäisi vertailukelpoisuutta yo-tutkinnon arvosanoihin, mitä ei raportissa käsitellä. (TY)

- Ammatillisten tutkintotodistusten tulee olla vertailtavia keskenään. Esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia, mutta Haaga-Helia näkee haasteena eri aikoina annettujen ammatillisten tutkintotodistusten keskinäisen vertailtavuuden. (Haaga-Helia)
- Ammatillisen perustutkinnon aikaisempien vuosien todistusten arviointiin on luotava selkeät ja ylioppilastutkinnon suorittaneisiin nähden tasavertaiset säännöt. Ammatillisen väylän täytyy jatkossakin olla niin periaatteessa kuin käytännössä tasavertainen ja yhtä sujuva reitti korkeakouluopintoihin. Tasa-arvoisuuden periaatteen täytyy olla lähtökohta koulutuspoliittisia uudistuksia tehtäessä, jotta ei päädyttäisi nykytilanteen kaltaisiin ongelmiin. (HUMAK)
- Eri aikoina suoritettuja ammatillisia perustutkintoja on haasteellista pisteyttää tasapuolisesti (mm. erilaiset arviointiasteikot). Herää kysymys myös ammatillisen korkea-asteen ja opistoasteen tutkintojen asemasta valinnoissa. Ammatillisia tutkintoja olisi perusteltua pisteyttää vasta uusien tutkintojen osalta, jolloin arvosanat saataisiin suoraan KOSKI-palvelusta. Vanhojen tutkintotodistusten tarkastaminen ja pisteyttäminen työllistäisi hakijapalveluja erittäin paljon. (HAMK)
- Mielestämme yhteispistevalinnasta voisi luopua. Kaikkein helpoin ja oikeudenmukaisin tapa valita opiskelijat olisi yhteisellä korkeakouluvalmiuksia mittaavalla kokeella, joka ei edellytä pitkää ennakkovalmistautumista. (JAMK)
- Työryhmäraportissa esitys ennen 2018 suoritettujen tutkintojen hyödyntämiseksi jää hyvin yleiselle tasolle ja ei anna konkreettisia vaihtoehtoja asian ratkaisuksi. (XAMK)
- Ammatillisten arvosanojen tarkastelu on vaikeaa vanhoista todistuksista. Siinä ei auta OPH:n ohjeistus, sillä arvosanat (vanhoista todistuksista) ilmoittavat hakijat itse. Ammattikorkeakoulujen kokemuksen perusteella hakijat ilmoittavat niitä paljon väärin, vaikka ohjeistus olisi kuinka hyvä ja tarkka tahansa. Tämä johtaa opiskelupaikkojen purkuun, kun niitä kesällä tarkistetaan korkeakouluissa. (Savonia)
- Tällä hetkellä ammatillisen toisen asteen todistusarvosanoja ei ole sähköisesti kansallisesti saatavissa, mikä on haaste korkeakouluille. Tästä johtuen on erittäin perusteltua, että korkeakoulut voivat halutessaan hyödyntää myös muita osaamiseen perustuvia joustavia ja tasavertaisia valintatapoja ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden valinnoissa korkeakouluopintoihin. (Arcada)
- Betygsurvalet får inte innebära merarbete och tilläggskostnader för högskolorna. En kombination av betygsval och urvalsprov är bästa alternativet, i och med att det samtidigt som det både förenklar och försnabbar urvalsprocessen, också ger möjlighet åt sådana sökande som av orsak eller annat inte har möjlighet att bli antagen på basen av betyg. (Novia)
- Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon todistukseen perustuva valinta ei saa tuoda lisäresurssitarvetta korkeakouluille tai todistusarvosanojen yhdenvertaiseen hyödyntämiseen on osoitettava erillinen määräraha. (Arene ry)
- Mikäli valinnoissa siirrytään nykyistä laajemmin todistusvalintaan, on tarkoituksenmukaista, että ylioppilastutkintotodistusten rinnalla myös ammatillisen toisen asteen todistukset tulevat huomioon otetuiksi. Tämän edellytyksenä on KOSKI-palvelun onnistunut käyttöön otto. (UNIFI ry)
- Miten valintavaiheessa varmistetaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneen hakijan opiskelutaidoista/ -valmiuksista; edellytyksistä menestyä opinnoissa ja valmistua tavoiteajassa? (UNIFI ry)

Opiskelijajärjestöt

Yliopisto-opiskelijoita edustavat HYY ja SYL eivät kannata ammatillisen tutkinnon suorittaneiden todistusvalintaa. Heidän näkemystensä mukaan ammatillisen tutkinnon suorittaneet valitaan tulevaisuudessakin valintakokeella, sillä ammatillisen koulutuksen arvosanat eivät ole yhteismitallisia. Suomen Lukiolaisten Liitto pitää todistusvalintaa mahdollisena, kun se antaa riittävän ja vertailtavan kuvan hakijan osaamisesta. SAMOK pitää tärkeänä sujuvaa siirtymistä ammatillisesta koulutuksesta saman alan ammattikorkeakoulutukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- SAMOK pitää tärkeänä sujuvaa siirtymistä ammatillisesta koulutuksesta saman alan ammattikorkeakoulutukseen. SAMOK pitää tärkeänä, että myös valintakokeen kautta on mahdollista tulla valituksi. SAMOK tunnistaa, että motivaatio korkeakouluun hakemiseen saattaa syntyä vasta myöhemmin jolloin valinnat koulutuspolulla eivät välttämättä tue todistusvalinnassa tai oma osaaminen voi olla paljon parempaa kuin nuorempana suoritettu todistus osoittaa. (SAMOK)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät pitävät yleisesti hyvänä todistusvalintaa. Useissa vastauksissa korostetaan koulutuksellista tasa-arvoa sekä muita väyliä ja tapoja, joilla voidaan osoittaa osaaminen. Todistusvalinta ei siten saa olla ainoa valintatapa ammatillisen koulutuksen järjestäjien näkemyksen mukaan.

Poimintoja lausunnoista:

- Arvosanojen luotettavuudesta puhuttaessa on muistettava, että ammatillisen koulutuksen arviointi on osaamis- ja kriteeripohjaista. Ammatillisten tutkinnon osien oppimistulosten arviointia on jo toteutettu ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lukion arvosanoille ole laadittu valtakunnallisia kriteereitä, vaan arvosanat perustuvat opettajan vaatimukseen. Luotettavuutta on siis hyvä arvioida, mutta tasapuolisesti sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukiossa. (Omnia)
- Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden valintaa korkeakouluopintoihin pelkkään todistukseen perustuvalla todistusvalinnalla tulisi kehittää erityisesti saman alan ammattikorkeakouluopintoihin haettaessa. Olennaista todistusvalinnassa on arvioida kunkin pohjakoulutuksen antama osaaminen suhteessa haettavaan tutkintoon. (Helsingin kaupunki)
- Työryhmän ehdotukset ovat kannatettavia ja nostavat ammatillisen tutkinnon suorittaneen mahdollisuudet korkeakoulutukseen tasavertaiseksi ylioppilastutkinnon suorittaneen kanssa. Pelkkä todistusvalinta on sinällään tasa-arvoinen, mutta työkokemuksen, ammattitutkinnon sekä erikoisammattitutkinnon hyödyntämistä pitää myös tehostaa. Moni ammatillisen tutkinnon suorittanut haluaa heti tutkinnon suorittamisen jälkeen siirtyä työelämään ja korkeakouluopinnot tulevat mieleen vasta myöhemmin. (Kajaanin kaupunki)
- Työkokemuspisteet antavat tasa-arvoisemman lähtökohdan korkeakouluopintoihin mm. ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneille hakijoille. (Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä)
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen ensisijainen tehtävä on kouluttaa osaavaa työvoimaa elinkeinoelämän tarpeisiin. Tämä tehtävä tulee myös tulevaisuudessa korostumaan, sillä eräillä aloilla on jo pitkään ollut pula osaavasta työvoimasta ja näille aloille onkin rekrytoitu paljon

ulkomaalaista työvoimaa. Lukion ensisijaisena tehtävänä on kouluttaa akateemisiin opintoihin. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)

- Työelämässä saadun työkokemuksen huomioiminen valintakoemenestyksen rinnalla tulee olla mahdollinen, jotta ei valintakoesyistä edellytetä esimerkiksi ammatillisen koulutuksen arvosanojen korottamista. On tärkeää korostaa opiskelijoiksi hakeutuvien yhdenvertaisuutta. Nykyisellään jatko-opintokelpoisuus ei ole toteutunut kaikilta osin tasapuolisesti. (Tampereen kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt suhtautuvat pääasiassa myönteisesti työryhmän esittämiin toimenpiteisiin. Vaikka todistusvalinta saa laajasti kannatusta, lausunnoissa korostetaan myös muiden valintatapojen tärkeyttä. Näiden avulla voidaan arvioida valmiuksia korkeakouluopintoihin ja näyttää ammatillista osaamista tarvittaessa sekä tarjotaan toinen mahdollisuus heikosti menestyneille.

Poimintoja lausunnoista:

- Opiskelijavalinta on korkeakouluille ratkaisevan tärkeää. Uudistuksia opiskelijavalintakokonaisuudessa tulee tehdä yhteistyössä, että havaitut ongelmat eivät siirry koulutusketjussa eri kohtaan. Keskimäärin nopeampi koulutukseen pääsy valintajärjestelmiä kehittämällä ei saa johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi koulutuksen keskeytyminen lisääntyvät tai eteneminen hidastuu. (Sivistystyönantaja)
- Pelkkä vertailtavuuden kehittäminen ei kuitenkaan riitä, vaan huomioitava myös ammatillisen osaamisen osoittaminen. Ammattiosaamisen näyttöä on kehitettävä niin, että se jatkossakin mittaa myös akateemisia valmiuksia (matemaattisia, kielellisiä ja viestinnällisiä taitoja). (Akava ry)
- Maininta siitä, että mahdollisissa pääsykokeissa painopisteen tulisi olla korkeakouluopintovalmiuksia ja –kyvykkyyttä mittaavissa tavoissa, on kannatettava. Todistusvalintaa on hyvä kehittää ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valitsemisessa soveltuvan alan korkeakoulutukseen ja siinä tilanteessa todistusvalinnassa on hyvä painottaa todistuksella osoitettua ammatillista osaamista. (Suomen ammatilliset johtajat ry)
- Tiedollisten valmiuksien lisäksi korkeakouluopiskelu edellyttää opiskelijalta vastuun ottamista omasta oppimisestaan. Nyt osalla opiskelijoista ei ole riittäviä kielellisiä tai opiskelu- ja tiedonhankintataitoja. Korkeakouluopintovalmiuksia paikkaaminen korkeakouluissa ei ole tehokasta resurssien käyttöä. Toisen asteen koulutuksessa pitää olla riittävästi opetusresursseja ja opetushenkilöstöä, jotta opiskelijat saavuttavat sekä jatko-opintokelpoisuuden että riittävät opintovalmiudet korkeakoulutukseen. (OAJ)
- SAK painottaa, että jatko-opintoväylän tulee olla avoin kaikissa tapauksissa. Aiempi opintomenestys ei saa rajata mahdollisuutta kehittää osaamistaan tulevaisuudessa. Todistusvalinnan rinnalla, sitä täydentämässä on oltava myös jatkossa muita valintaväyliä. (SAK)
- Lukio-opiskelu tuottaa tietynlaista teoreettisen tiedon osaamista ja itsenäisen oppimisen taitoja. Ammatilliset tutkinnot yliopisto-opintoihin valittaessa sopivat rajoitetuille aloille, joilla osaamisen yhteys on määriteltävissä. (Tieteentekijöiden liitto)
- Vaikka korkeakoulujen opiskelijavalintoja tulee kehittää suuntaan, jossa myös ammatilliset tutkintotodistukset huomioidaan, on tärkeää että tämän lisäksi on olemassa väylä, joka tarjoaa toisen mahdollisuuden niille, joiden opiskelumenestys toisella asteella on jäänyt heikoksi. (STTK)
- Myös maa- ja metsätaloustieteiden alalla on tarkoituksenmukaista ottaa entistä paremmin huomioon taustalla oleva ammatillinen koulutus, koska on kyse erittäin soveltavasta ja

käytännönläheisestä osaamisesta. Tämä on vahvuus siirryttäessä korkeakouluun tai tiedeyliopistoon. (MTK ry)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot pitävät työryhmän toimenpiteitä kannatettavina. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) kiinnittää lausunnossaan huomioita soveltuvuuden arvioinnin tarvetta. Muut ministeriöt eivät ole lausuneet tarkemmin ehdotuksista, ja opetushallitus on kommentoinut jokaista ehdotusta erikseen. Alla poimintoja STM:n lausunnosta.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon nimikesuojatun ja laillistetun ammattihenkilön erityispiirteet asettavat vaatimuksia ammatillisen tutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittajan valinnalle. STM:n näkemyksen mukaan soveltuvuskokeet ovat keino pyrkiä etukäteen varmistamaan koulutukseen hakevien mahdollisuuksia suoriutua sosiaali- ja terveysalan koulutuksesta karsimalla ne hakijat, joilla ei ole riittäviä kognitiivisia valmiuksia koulutuksen suorittamiseen tai joiden osallistumiseen työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen liittyisi potilas- ja asiakasturvallisuusriskejä.
- STM:n näkemyksen mukaan riittävän suuri osuus lääketieteen opiskelijoista tulisi jatkossakin valita mieluummin pääsykokeen kuin ylioppilastodistuksen perusteella

Muut

Muut lausunnonantajat suhtautuvat pääasiassa myönteisesti työryhmän ehdotuksiin.

Korkeakoulututkimuksen seura ry. ei kuitenkaan kannata työryhmän kahta ensimmäistä ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Kummassakin raportissa jää epäselväksi, miten pitkälle todistusvalintaa voidaan laajentaa ja miten toisen mahdollisuuden väylä toteutetaan ja mitoitetaan. Aiemmin koulutuksen mitoituspoliitikassa on lähdetty siitä, että ammatillista väylää eteneville varataan tietty osuus aloituspaikoista. (Korkeakoulututkimuksen seura ry)
- Vaikka työttömäksi jäämisen ja osaamistason välillä ei välttämättä ole mitään yhteyttä, voi työryhmän esittämistä tilastoista lukea, että ammatillisella tutkinnolla hakevat pärjäävät valinnoissa ylioppilaita huonommin. Vipusen ongelma tässä on kuitenkin se, että suuri osa ammattitutkinnolla hakevista on myös ylioppilastutkinnon suorittaneita. Jos voitaisiin tarkastella pelkällä ammattitutkinnolla hakevia, tilanne on todennäköisesti vieläkin huonompi. On erittäin epätodennäköistä, että todistusvalintaan siirtyminen parantaisi näiden hakijoiden asemaa valinnoissa. (Korkeakoulututkimuksen seura ry)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 1?

Ehdotus: Korkeakoulut valitsevat toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneita koulutukseen myös pelkkään todistukseen perustuvalla todistusvalinnalla. Erityisesti todistusvalintaa tulee kehittää ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valitsemiseksi soveltuvan alan korkeakoulutukseen. Tällöin todistusvalinnassa painotetaan todistuksella osoitettua ammatillista osaamista. Pisteitä tulee antaa sekä ammatillisista että yhteisistä tutkinnon osista. Todistuksiin perustuen voidaan valita myös muiden alojen ammatillisia tutkintoja suorittaneita.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	
	1	2	3	4	5	
yliopisto	2	2	2	4	0	2,8
ammattikorkeakoulu	7	11	1	0	0	1,7
opiskelijajärjestö	4	0	2	0	0	1,7
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	0	2	0	0	0	2,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	19	5	0	0	0	1,2
työnantajajärjestö	3	2	0	0	0	1,4
työntekijäjärjestö	5	1	1	0	0	1,4
ministeriö	2	1	0	0	0	1,3
valtion virasto	0	1	0	1	0	3,0
muu	2	1	1	0	0	1,8
yhteensä	44	26	7	5	0	1,7

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Kaikista lausunnonantajista enemmistö kannattaa ehdotuksen mukaisia toimenpiteitä, mutta yliopistojen joukosta löytyy eniten ehdotusta vastustavia lausunnonantajia. Yliopistoista kuusi vastustaa joko täysin tai pääosin toimenpide-ehdotusta (HY, ISYO, JY, TTY, TY ja VY) ja neljä yliopistoa kannattaa (LY, OY, Taideyliopisto ja TaY). Ammattikorkeakoulut suhtautuvat huomattavasti myönteisemmin ehdotukseen, sillä Satakunnan ammattikorkeakoulu lukuun ottamatta kaikki lausunnonantajat kannattavat ehdotusta. Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot suhtautuvat myös myönteisesti ehdotukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Lapin yliopistossa taiteiden ala on jo pitkään tunnistanut ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osaamisen osana opiskelijavalintoja. Soveltuvan alan osalta todistusvalintaa on hyvä kehittää edelleen. (LY)
- Tarkoitetaanko että esim. liiketalouden perustutkinnolla voi hakea vain tradenomikoulutukseen todistusvalinnassa? Jos näin, niin silloin pitää tarkasti määritellä ennakkoon ja hyvissä ajoin mitkä tutkinnot antavat kelpoisuuden mihinkin korkeakoulututkintoon/ hakukohteeseen. (KAMK)
- Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden arvosanoihin perustuva todistusvalinta vastaavalle alalle vaatisi sähköisen todistus- ja arvosanatietokannan lisäksi myös täsmällisiä rajoituksia siihen, millä ammatillisella perustutkinnolla voi hakea mihinkin korkeakoulutuksen hakukohteeseen. Lisäksi tulisi määritellä, miten opiskelijavalintaa toteutettaessa vanhanmallisten todistusten arvosanat pisteytetään suhteessa valinta-ajankohtana käytettyihin. (SAMK)
- Käyttöön otettava toisen asteen ammatillisen perustutkinnon todistukseen perustuva valinta ei saa tuoda lisäresurssitarvetta korkeakouluille tai siihen on osoitettava erillinen määräraha. (Metropolia)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöjen kannat hajaantuvat kysymyksessä. Kolme järjestöä kannattaa täysin ehdotusta, kun puolestaan kaksi opiskelijajärjestöä vastustaa pääosiltaan ehdotusta (HYY ja SYL).

Poimintoja lausunnoista:

- Suhtaudumme hyvin kriittisesti ammatillisen perustutkinnon todistukseen perustuvan todistusvalinnan käyttämiseen. Vastikään muutetun arvosana-asteikon laventaminen viisiportaiseksi ei muuta sitä tosiasiaa, että todistuksen arvosanat perustuvat opettajien arviointiin paikallistasolla eivätkä ole vertailukelpoisia eri ammatillisten oppilaitosten, saati eri alojen välillä. (HYY)
- Todistusvalinnat ja niiden merkityksen lisääminen ovat vastoin SYL:n kantoja. Mielestämme korkeakoulutukseen tulee valita opiskelijoita ensisijaisesti toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomin keinoin, jotka ovat kaikille samat. Muistutamme, etteivät ammattikoulun todistusten arvosanat ole yhteismitallisia, minkä takia valintakokeilla on tärkeää rooli hakijoiden osaamisen mittaamisessa myös tulevaisuudessa. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kannattavat ehdotusta. Selkeä enemmistö kannattaa ehdotusta täysin ja vain muutamat pitävät ehdotusta pääosin hyvänä.

Poimintoja lausunnoista:

- Kannatamme todistusvalintaa soveltuvan alan korkeakoulututkintoon, mutta olemme sitä mieltä, että ammatillista tutkintotodistusta pitäisi pystyä hyödyntämään alasta riippumatta. (Etelä-Savon koulutus Oy)
- Toisen asteen todistuksiin nojaavissa korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on selvitettävä arvosanojen korottamisen mahdollisuus. Opiskelija voi esimerkiksi kansanopistossa parantaa arvosanoja, mikäli se on edellytys jatko-opintoihin pääsyyllä. (Korpisaaren säätiö)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöistä suurin osa kannattaa ehdotusta, sillä vain yksi työntekijäjärjestö vastustaa ehdotusta. Työnantajien ja työntekijöiden välillä ei ole eroja siinä mielessä, että molemmissa ryhmissä enemmistö yhtyy ehdotukseen täysin.

Poimintoja lausunnoista:

- Haluaisimme varmistaa, sisältäähän ehdotuksessa 1 käytetty termi todistusvalinta myös todistuksen liitteeseen kirjattavat toisen asteen ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat. (Kirkon työmarkkinalaitos)

Ministeriöt ja valtion virastot

Valtion virastot ja ministeriöt ovat ehdotuksen kannalla. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnoista.

- Todistuksia hyödynnettäessä on tärkeää, että myös yhteisistä tutkinnon osista annettavat arvosanat otettaisiin huomioon. Ammatillisen osaamisen lisäksi pisteitä voitaisiin antaa yleisestä koulumenestystä, jolloin esimerkiksi tutkintotodistuksen keskiarvo tai jäljempänä todettu painotettu keskiarvo (ks. Opetushallituksen kannanotto työryhmän 3. ehdotukseen) voisi toimia vertailuun sopivana mittarina.
- Todistusvalinnan lisäksi hakijalle tulisi antaa muu mahdollisuus näyttää korkeakouluopinnoissa edellytetty osaaminen.

Muut

Muista lausunnonantajista vain yksi vastustaa ehdotusta ja enemmistö kannattaa ehdotusta.

- Valintajärjestelmän tulee olla sellainen, että se toteuttaa yleistä jatko-opintokelpoisuutta, eikä ohjaa vain pohjakoulutukseen soveltuvan alan korkeakoulututkintoon. (Suomen Kuntaliitto)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 2?

Ehdotus: Korkeakoulut suunnittelevat eri valintatavoilla (todistusvalinta, yhteispistevalinta, pääsykoevalinta) valittavien määrät tarkoituksenmukaisesti siten, ettei erillisiä kiintiöitä ammatillisen tutkinnon suorittaneille tarvita. Yhteispistevalintaa tulee käyttää mahdollisimman vähän. Mikäli korkeakoulu käyttää hakukohteessa yhteispistevalintaa, joissa osa pisteistä annetaan todistuksen perusteella ja osa valintakokeen perusteella, myös ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden tulee saada todistuksestaan lähtöpisteitä. Pisteitä tulee antaa sekä ammatillisista että yhteisistä tutkinnon osista.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	
	1	2	3	4	5	
yliopisto	1	4	4	1	0	2,5
ammattikorkeakoulu	9	7	2	1	0	1,7
opiskelijajärjestö	3	1	1	0	1	1,6
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	0	2	0	0	0	2,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	16	6	2	0	0	1,4
työnantajajärjestö	1	4	0	0	0	1,8
työntekijäjärjestö	5	2	0	0	0	1,3
ministeriö	3	0	0	0	0	1,0
valtion virasto	0	1	0	1	0	3,0
muu	3	0	1	0	0	1,5
yhteensä	41	27	10	3	1	1,7

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Viisi yliopistoa vastustaa ehdotusta (HY, JY, TTY, TY ja VY) ja viisi kannattaa (ISYO, LY, OY, Taideyliopisto ja TaY). Vastustajista enemmistö vastustaa ehdotusta vain pääosin. Kaikista lausunnonantajista yliopistot on suurin yksittäinen ryhmä, joka on asettunut vastustamaan ehdotusta. Ammattikorkeakouluista kolme vastustaa ehdotusta (SAMK, SeAMK ja TAMK) ja selvä enemmistö kannattaa työryhmän ehdotusta. Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot ovat yksimielisiä asiassa ja kannattavat ehdotusta pääosin.

Poimintoja lausunnoista:

- Tehtävä on yhteisen todistusvalintakiintiön luomiseksi mahdoton. Ylioppilastutkinnon ja ammatillisten tutkintojen aineet ja arvosanat ovat erilaisia eivätkä ne ole keskenään vertailukelpoisia, mikä estää yhteisen valintapisteytyksen ja kiintiön. (SAMK)
- Kiintiöt on hyvä apu valinnassa. sillä varmistetaan, että saadaan molempia väyliä tulevia opiskelijoita ja vältetään keinotekoisilta ja työläiltä todistusten vertailuilta. (TAMK)
- Kiintiöt voivat kääntyä alkuperäistä ajatusta vastaan, joten niiden käyttö pitää olla tarkkaan harkittua. (Metropolia)
- En kombination av betygsväl och urvalsprov är bästa alternativet. Genom att kombinera dessa två urvalssätt borde man klara sig helt utan kvoter. (Novia)

Opiskelijajärjestöt

Enemmistö opiskelijajärjestöistä kannattaa ehdotusta täysin. Yksi järjestö vastustaa esitystä pääosin ja yksi järjestö ei ota kantaa.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien enemmistö kannattaa ehdotusta täysin. Kaksi ammatillisen koulutuksen järjestäjää on kuitenkin asettunut ehdotusta vastaan.

Poimintoja lausunnoista:

- Yhteispistevalintaa käytettäessä myös ammatillisen tutkinnon todistuksesta pitää saada lähtöpisteitä. Todistusvalinnan ja yhteispistevalinnan lisäksi oleellista on, että edelleen on mahdollisuus tulla valituksi eri valintatavoilla ja että eri tavoilla valittavien määrät ovat tarkoituksenmukaiset. Kaikilla korkeakoulukelpoisilla riippumatta suoritetusta tutkinnosta on oltava mahdollisuus päästä opiskelemaan korkeakoulututkintoa. On myös tärkeää, että hakija pääsee näyttämään alalla tarvittavan ja soveltuvan osaamisen ja kyvykkyytensä. (Helsingin kaupunki)
- Kiintiöt ovat hieman keinotekoinen sisäänpääsyväylä: kiintiöissä sisäänpäässeillä ei välttämättä ole riittävästi opiskeluvalmiuksia. Todistusvalinta ja pääsykoevalinta antavat riittävästi mahdollisuuksia erilaisista taustoista omaaville hakijoille. Yhteispistevalintaa emme kannata. (Ammattiopisto Luovi)
- Korkeakouluilla on laaja autonomia opiskelijavalintojen suhteen ja sitä pitää kunnioittaa loppuun saakka. Korkeakoulujen rahoitusmekanismi edellyttää korkeakoulun itsenäisyyttä opiskelijavalintoja tehtäessä. Osassa opiskelijavalintoja on edelleen perusteltua, että korkeakoulu käyttää yhteispistevalintaa, jossa osa pisteistä annetaan todistuksen perusteella ja osa valintakokeen perusteella. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen todistusarvosanojen ongelmana on, että ne eivät ole valtakunnallisesti keskenänsä vertailukelpoisia edes tutkintokohtaisesti. Ilman valtakunnallisia yhteneviä toisen asteen ammatillisen koulutuksen päättökokeita ja niiden yhteismitallista arviointia todistusten arvosanojen yhdenvertaisuutta ei voida edes toteuttaa. Se, että todistusten arvosanoissa on käytössä 1-3 asteikko ja että se muutetaan esim. 1-5 asteikoksi ei ratkaise arvosanojen yhdenvertaisuuteen liittyvää ongelmaa. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää ollaan uudistamassa ja yhdeksi koulutuksen järjestäjän rahoituksen perusteeksi on esitetty jatko-opintoihin sijoittumista. Vaarana on, että rahoituksen turvaamiseksi opiskelijoiden arvosanat annetaan yläkanttiin ja näin hänen pääsynsä jatkokoulutukseen paranee ja samalla koulutuksen järjestäjän valtiolta saama rahoitus paranee. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
- Mikäli ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valintakiintiöistä luovutaan, tämä ei saa heikentää nykyiseen verrattuna heidän jatko-opintomahdollisuuksiaan. Arvosana-asteikon muuttaminen on suuritöinen tehtävä, onko esitetty aikataulu realistinen ottaen huomioon muut ammatillista koulutusta koskevat merkittävät samanaikaiset muutokset. Mukautetun hojks:n perusteella suoritettujen arvosanojen ei ole täysin vertailukelpoisia ja nämä arvosanat tulee kyetä ottamaan erikseen huomioon. (Tampereen kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt kannattavat ehdotusta, sillä yksikään järjestö ei vastusta ehdotusta. Järjestöt eroavat toisistaan siten, että työntekijäjärjestöjen enemmistö kannattaa ehdotusta täysin ja työnantajajärjestöjen enemmistö yhtyy ehdotukseen pääosin.

Poimintoja lausunnoista:

- Kiintiöiden poistaminen ammatillisen koulutuksen kautta haketuville on myönteistä. Kiintiöt ovat saattaneet olla niin tiukat, että ne ovat rajanneet pois ammatillisen väylän potentiaaleja hakijoita. Esitys yhteispistevalinnan lähtöpisteiden ulottamisesta myös ammatillisiin perustutkintoihin tukee yhdenmukaisuutta. (SAK)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot kannattavat ehdotusta. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta:

- On kannatettava, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden omalle kiintiölle ei olisi tulevaisuudessa tarvetta. Valintatapojen tulisi olla muilla tavoin tasapuolisia takaamaan myös ammatillisen tutkinnon suorittaneiden sisäänpääsy. Tällä hetkellä ammatillisella koulutuksella hakevat henkilöt ovat mukana vain yhdessä valintatavassa (valintakoe), kun ylioppilaat voivat vastaavasti olla mukana kolmessa valintatavassa (todistusvalinta, yhteispisteet, valintakoe).
- Jos yhteispistevalintaa käytetään myös jatkossa, on kannatettavaa, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla on yhtä lailla mahdollisuus olla tässä valintatavassa mukana.

Muut

Muiden lausunnonantajien enemmistö kannattaa ehdotusta täysin ja vain yksi lausuja vastustaa pääosin ehdotusta (Korkeakoulututkimuksen seura ry).

- Työryhmän ehdotuksessaan 2 kuvaama periaate valintojen suunnittelemisesta tarkoituksenmukaisesti siten, ettei erillisiä kiintiöitä ammatillisen tutkinnon suorittaneille tarvita, on mielenkiintoinen mutta samalla ongelmallinen. Vaikka teoriassa voidaan rakentaa sellainen pisteytysmalli, jossa sekä ammatillisesta että ylioppilastodistuksesta saa pisteitä saman skaalan mukaan, jää silti kysymys, ovatko skaalalla maksimipisteet saaneet ammatillisen perustutkinnon suorittanut ja ylioppilas käytännössä samalla viivalla korkeakouluopintoja ajatellen. (Korkeakoulututkimuksen seura ry)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 3?

Ehdotus: Opetus- ja kulttuuriministeriö muuttaa ammatillisten perustutkintojen arviointiasteikon 5-portaiseksi (1–5). Lisäksi todistuksiin merkitään kaikkien asteikolla 1–5 arvioitujen tutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanojen keskiarvo. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee valtioneuvoston asetuksen muutoksen asiasta ammatillisen koulutuksen reformin aikataulussa 1.1.2018 mennessä voimaan tulevaksi.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä		ei		ei kantaa	
	kyllä 1	pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4		
yliopisto	8	2	0	0	0	1,2
ammattikorkeakoulu	16	2	1	0	0	1,2
opiskelijajärjestö	4	0	0	1	1	1,6
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	1	1	0	0	0	1,5
amatillisen koulutuksen järjestäjä	18	5	0	1	0	1,3
työnantajajärjestö	5	0	0	0	0	1,0

työntekijäjärjestö	5	1	0	0	1	1,2
ministeriö	1	0	0	0	2	1,0
valtion virasto	1	1	0	0	0	1,5
muu	3	0	0	0	1	1,0
yhteensä	62	12	1	2	5	1,3

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Korkeakoulusektori kannattaa ehdotusta. Yliopistoista ja ammattikorkeakouluista enemmistö yhtyy täysin työryhmän ehdotukseen ja muutamat kannattavat ehdotusta pääosin. Yksi ammattikorkeakoulu vastustaa ehdotusta pääosin (SAMK).

Poimintoja lausunnoista:

- Ammatillisten perustutkintojen arviointiasteikon muuttaminen samanlaiset kuin yliopistoissa (5-portaiseksi) ja osa-alueiden arvosanojen keskiarvon lisääminen tutkintotodistukseen helpottaa ammatillisten tutkintojen hyödyntämistä opiskelijavalinnoissa yliopistossa. (LY)
- Arvosana-asteikon muuttaminen todistuspisteytyksen skaalan leventämiseksi tuo ammatillisten todistuksen pisteytyksen käyttöönoton lähivuosina ongelmaksi sen, että merkittävä osa ammatillisella tutkinnolla hakeneista on saanut vanhalla asteikolla arvioidun tutkintotodistuksen. Heidän osaltaan tulee määritellä, miten vanha ammatillinen todistus pisteytetään suhteessa uuteen. (SAMK)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöjen näkemykset hajaantuvat ääripäihin. Yksi opiskelijajärjestö vastustaa ehdotusta täysin, kun muut järjestöt kannattavat ehdotusta täysin. Yksi ei ota kantaa ehdotukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- OSKU ry on erityisen iloinen työryhmän ehdotuksesta nro 3 eli ammatillisten perustutkintojen arviointiasteikon muuttamisesta takaisin 5-portaiseksi. Tämä on ollut opiskelijoiden hartaasti toivoma uudistus. (OSKU ry)
- Kannatamme arvosteluasteikon muuttamista viisi-portaiseksi. Arvosteluasteikon uudistaminen selkeyttää tilannetta, muttei tuo arvosanoille samaa yhteismitallisuutta ja vertailtavuutta kuin ylioppilaskirjoitukset. SYL:n mielestä olisi perusteltua pohtia myös lukion arvosteluasteikon muuttamista viisiportaiseksi arvosanojen vertailtavuuden lisäämiseksi. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat pääasiassa asettuneet kannattamaan ehdotusta, mutta yksi lausunnonantaja vastustaa täysin työryhmän esitystä (Helsinki Business College oy).

Poimintoja lausunnoista:

- Arviointiasteikon muutos ei ole tarpeellinen. Jatko-opintokelpoisuuden muutos astuu ehdotuksen mukaan voimaan 2018, jolloin ammatillisen koulutuksen todistukset ovat vielä vanhan arviointiasteikon mukaisia ja muuntotaulukkoa tarvitaan joka tapauksessa. Arviointiasteikon muutos ei sinällään edistä korkeakoulujen tietämystä ammatillisesta koulutuksesta tai luottamusta arvosanojen vertailukelpoisuuteen (Helsinki Business College oy)

- Tässä ja kaikissa ehdotuksissa tulisi pohtia, millä tavalla erityistä tukea saavien opiskelijoiden valintamenettelyssä toimitaan. Ammatillisen 2. asteen todistus saattaa sisältää yhden tai useita mukautettuja tutkinnon osa ja YTO osa-alue arvosanoja. Millä tavalla ne huomioidaan hakupisteytyksissä? (Ammattiopisto Luovi)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat lähestulkoon täysin yksimielisiä ehdotuksen osalta. Järjestöjen selkeä enemmistö kannattaa täysin työryhmän ehdotusta. Työntekijäjärjestöistä yksi kannattaa esitystä vain pääosin ja yksi järjestö ei ota kantaa asiaan.

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöistä yksi kannattaa täysin ehdotusta ja kaksi ei ota kantaa, ja yksi valtion virasto yhtyy pääosin työryhmän ehdotukseen. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta:

- Tässä on syytä ottaa huomioon, että ammatillisen koulutuksen reformi tulee vaatimaan paljon muutoksia, joten arviointien muutokselle tulee varata riittävä siirtymäaika, vaikka kyseinen asetus tulisivatkin voimaan 1.1.2018.

Muut

Lausunnonantajat yhtyvät täysin ehdotukseen, ja yksi ei ota kantaa.

- Tähän saattaa tulla parannusta työryhmän ehdottaman (ehdotus 3) uuden viisiportaisen arvosteluasteikon myötä. Tämä jää kuitenkin käytännössä nähtäväksi. Arvosteluasteikon venyttämisen hyödyn saattaa syödä esimerkiksi se, että todistusvalinta laajenee suurempaan hakijajoukkoon. (Korkeakoulututkimuksen seura ry)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 4?

Ehdotus: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI toteuttaa vuonna 2022 kansallisen arvioinnin ammatillisen koulutuksen oppimistuloksista ja niiden suhteesta opiskelijoille annettuihin arvosanoihin.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä 1	kyllä pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	ei kantaa 5	
yliopisto	8	2	0	0	0	1,2
ammattikorkeakoulu	17	1	0	0	1	1,1
opiskelijajärjestö	5	0	0	0	1	1,0
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
ammatillisen koulutuksen järjestäjä	11	10	1	1	1	1,7
työnantajajärjestö	4	1	0	0	0	1,2
työntekijäjärjestö	7	0	0	0	0	1,0
ministeriö	2	0	0	0	1	1,0
valtion virasto	2	0	0	0	0	1,0
muu	3	1	0	0	0	1,3
yhteensä	61	15	1	1	4	1,3

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Korkeakoulusektori on lähestulkoon yksimielinen asian suhteen, sillä suuri enemmistö kannattaa täysin työryhmän ehdotusta ja kolme lausujaa yhtyy pääosin ehdotukseen. Yhtään kielteisesti suhtautuvaa tahoa ei ole. Yksi ammattikorkeakoulu ei ole ilmaissut kantaansa asiaan (SAMK).

Poimintoja lausunnoista:

- On erittäin kannatettavaa, että ammatillisen koulutuksen oppimistuloksista tehdään kansallinen arviointi. (LY)
- Onko kansallinen arvioinnin ajankohta oikea, olisiko sitä mahdollista aikaistaa. (Metropolia)

Opiskelijajärjestöt

Kaikki opiskelijajärjestöt kannattavat täysin ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- SAMOK tunnistaa ammatillisen koulutuksen arvioinnin yhdenmukaisuuden haasteen ja toivookin, että KARVIN toteuttaman arvion lisäksi arvioinnin yhdenmukaisuuden varmistamiseen kehitetään myös muita keinoja. (SAMOK)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kannattavat pääasiassa ehdotusta, sillä vain kaksi vastustaa ehdotusta ja yksi ei ota kantaa asiaan. Myönteisesti ehdotukseen suhtautuvien näkemykset eroavat kuitenkin jossain määrin, sillä ryhmä on jakautunut tasaisesti täysin ja pääosin kannattavien kesken.

- Ammatillisen 2. asteen koulutuksessa käytettävien arviointikriteerien tulkinta on osoittautunut ongelmalliseksi. KARVI on tehnyt useita oppimistulosten arviointien v. 2007 alkaen ja usein on jouduttu toteamaan, ettei arvosana kerro osaamisen tasosta riittävästi. Arviointitilanteeseen liittyy tekijöitä, jotka vaikuttavat arvosanatasoon. Arvosanat pitäisi saada vertailukelpoisiksi kuin ne nykyään ovat. Auttaisiko tässä valtakunnallinen ammatillista osaamista mittaavat tehtävät vrt. TAITAJA-kisoissa käytettävät tehtävät. (Ammattiopisto Luovi)
- Se, että KARVI toteuttaa ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arvioinnin ja niiden suhteesta opiskelijoille annettuihin arvosanoihin, ei millään tavalla korvaa tai vastaa lukion ylioppilaskirjoituksia, joilla voidaan luotettavasti ja yhdenvertaisesti arvioida opiskelijan osaamista. On mielestämme mahdoton tehtävä KARVI:lle luotettavalla tavalla tehdä ehdotettu arviointi. Lisäksi yksittäinen arviointi ei poista arvosanojen ja osaamisen yhdenvertaisuuteen liittyvää ongelmaa. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
- Arvioinnin luotettavuutta ja yhdenmukaisuutta on hyvä varmistaa. Millaisella kansallisella arvioinnilla voitaisiin verrata oppimistuloksia niistä annettuihin arvosanoihin? Tällä hetkellä ammatillisen osaamisen oppimistuloksia arvioidaan KARVIN toteuttaman arviointiohjelman mukaisesti kokoamalla arviointiaineistoa tutkinnoista (noin 3 tutkintoa vuodessa) koko tutkinnon ajan. (Oulun seudun koulutuskuntayhtymä)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt kannattavat pääasiallisesti esitystä täysin. Yksi työnantajajärjestö kannattaa pääosin työryhmän ehdotusta.

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot yhtyvät täysin työryhmän esitykseen. Yksi ministeriö ei ota kantaa.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat esitystä.

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 5?

Ehdotus: Todistusvalinnan lisäksi hakijoille tulee olla väylä, jossa osaamisen ja kyvykkyytensä pääsee näyttämään. Korkeakoulujen tulee kehittää yhä yhteisempiä, useilla aloilla käytettäviä valintakokeita, joissa mitataan osaamista, valmiuksia ja kyvykkyyttä korkeakouluopintoihin, mutta ei itse korkeakouluopintojen sisältöjä. Valintakokeiden tulee huomioida sekä ammatillisesta koulutuksesta että lukiokoulutuksesta tulevien osaaminen. Tämä edistää myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden pääsyä korkeakoulutukseen.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	
	1	2	3	4	5	
yliopisto	6	3	0	0	1	1,3
ammattikorkeakoulu	17	0	2	0	0	1,2
opiskelijajärjestö	5	0	1	0	0	1,3
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	1	1	0	0	0	1,5
ammatillisen koulutuksen järjestäjä	21	2	1	0	0	1,2
työnantajajärjestö	3	2	0	0	0	1,4
työntekijäjärjestö	6	1	0	0	0	1,1
ministeriö	2	1	0	0	0	1,3
valtion virasto	1	1	0	0	0	1,5
muu	4	0	0	0	0	1,0
yhteensä	66	11	4	0	1	1,2

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Yliopistot kannattavat pääasiassa ehdotusta, ja yksi yliopisto ei ota kantaa asiaan (TY).

Ammattikorkeakoulujen enemmistö asettuu täysin työryhmän ehdotuksen kannalle ja kaksi vastustaa esitystä pääosin (DIAK ja TAMK). Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot kannattavat esitystä.

Poimintoja lausunnoista:

- Valintakokeiden säilyttäminen luo mahdollisuuden osaamisen osoittamiseen myös muille kuin ylioppilastutkinnon ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneille ja myös niille, jolla aikaisempi opiskelumenestys ei ole ollut riittävä. (LY)
- Turun yliopisto pitää yleisiä valmiuksia ja kyvykkyyttä mittaavaa koetta sinänsä jatkokehittämisen arvoisena ideana (vrt. Högskoleprovet Ruotsissa), mutta samassa yhteydessä pitäisi ratkaista sen ja ylioppilastutkinnon suhde. (TY)
- Todistusvalintojen lisäksi on oltava myös muita väyliä, tätä kannatamme. Valintakokeilla täytyy voida mitata myös soveltuvuutta tietyille alalle (esim. sote). Pelkkä alojen yhteinen testi ei riitä. (DIAK)

- Eri aloille yhteiset valintakokeet haasteellisia, koska vaadittava osaaminen on erilaista. Sen sijaan kannattamme alakohtaisia valtakunnallisia valintakokeita. (TAMK)
- Todistusvalinnan rinnalla tulee olla valintakokeita, joissa mitataan osaamista ja valmiuksia ja kyvykkyyttä korkeakouluopintoihin, kuitenkin niin että ne ovat kansallisella tasolla yhteneväiset ja kustannustehokkaat. (Metropolia)
- Det känns, om inte omöjligt, så åtminstone utmanande, att kunna utveckla sådana generella urvalsprov som kunde vara relevanta och lämpliga för alla utbildningsområden. (Novia)
- Jotta valintaprosessi olisi mahdollisimman oikeudenmukainen, on todistusvalinnan rinnalla oltava mahdollisuus osoittaa osaaminen valintakokeissa, joissa mitataan osaamista ja valmiuksia ja kyvykkyyttä korkeakouluopintoihin. Valintakokeiden väylä voi kuitenkin olla nykyistä kustannustehokkaampi. (Arene ry.)

Opiskelijajärjestöt

Viisi opiskelijajärjestöä kannattaa esitystä täysin ja yksi vastustaa ehdotusta pääosin.

Poimintoja lausunnoista:

- SLL katsoo, että toisella asteella hankitun, opetussuunnitelmien perusteissa määritellyn, osaamisen on pääsääntöisesti riitettävä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa näytöksi opiskelijan edellytyksistä tulla valituksi. (Suomen Lukiolaisten Liitto)
- SYL kannattaa toisen mahdollisuuden antamista niille, joille toisen asteen opiskelu ei syystä tai toisesta onnistunut halutulla tavalla. Valintakokeiden muuttaminen osaamista, valmiuksia ja kyvykkyyttä korkeakouluopintoihin ulkoa opettelun sijasta on toivottavaa kehitystä. Useille aloille sopiviin pääsykokeisiin suhtaudumme varauksella, koska samalta kuulostavien alojen välillä on suuriakin eroja. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Enemmistö ammatillisen koulutuksen järjestäjistä kannattaa täysin työryhmän ehdotusta. Kaksi lausunnonantajaa yhtyy ehdotukseen pääosin ja yksi vastustaa pääosin.

Poimintoja lausunnoista:

- Ehdotukseen 5 liittyen haluamme sanoa, että ehdotus on sinänsä hyvä, vaikka valintakokeet eivät olekaan kannatettavia. Pitäisi siirtyä järjestelmään, jossa karsinta tapahtuisi vasta ensimmäisen opintovuoden jälkeen, jos opintoviikot eivät ole karttuneet. (Invalidisäätiö / Keskuspuiston ammattiopisto)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt kannattavat pääasiassa esitystä. Työnantajajärjestöjen kannat jakautuvat tasan täysin ja pääosin kannattavien kesken, ja työntekijäjärjestöjen enemmistö puolestaan kannattaa täysin ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Rinnalla tulee olla jatkossakin mahdollisuus käyttää myös muita keinoja tehdä opiskelijavalintoja. Tämä on tärkeää mm. alakohtaisista syistä (esim. taidealat), ns. toisen näyttömahdollisuuden tarjoamiseksi opiskelijoille, tai lisäerottelevuuden saamiseksi joillain aloilla. (Sivistystyönantajat)
- Korostamme, että todistusvalinnan lisäksi korkeakouluilla tulee olla hakijoille väylä, jossa hakija pääsee näyttämään kyvykkyytensä. Muun muassa ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla tulee olla

mahdollisuus jatkaa opintojaan korkeakoulutuksessa, vaikka todistus ei sisällä numeerisilla asteikoilla annettuja arvosanoja. (OAJ)

- SAK näkee tärkeänä, että todistusvalinnan rinnalla soveltuvuus- ja valintakokeita on edelleen käytössä. Soveltuvuuskokeet ovat välttämättömiä tiettyjen alojen, kuten sosiaali- ja terveys tai kulttuuri- ja taidealojen, erityspiirteiden vuoksi. Valintakokeilla turvataan myös niiden hakijoiden jatko-opiskelumahdollisuudet, jotka eivät ole todistusvalinnan tai niiden pisteytyksen piirissä, kuten ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet. (SAK)
- Monipuoliset valintatavat ja mahdollisuus näyttää osaamisensa palvelevat myös pitkään työelämässä olleita. Työryhmä korostaa alakohtaista tarkastelua, mitä YLL myös kannattaa. (Yliopistojen opetusalan liitto YLL)
- Yliopisto-opinnoissa tyypillisesti eteen tulevat ongelmat tulee huomioida myös valintavaiheessa. Osa uusista opiskelijoista ei hallitse itsenäisiä opiskelu- ja tiedonhankintataitoja ja työskentelyä itsenäisesti laajahkojen aineistojen parissa. (Yliopistojen opetusalan liitto YLL)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot suhtautuvat myönteisesti ehdotukseen. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta.

- Toisaalta laajamittainen kaikkien korkeakoulujen vuosittain järjestettävä koe voisi kuitenkin luoda piilo-opetussuunnitelman toisen asteen koulutukseen, millä voi olla epätoivottuja vaikutuksia opiskelijoiden oppimiseen.
- Yksi mahdollisuus voisi olla se, että valintakokeissa olisi jokin yhteinen osa ja sen lisäksi jokin alakohtainen osa. Joissakin tapauksissa, esimerkiksi taidealoilla, spesifi valintakoe on perusteltu.

Muut

Muut lausunnonantajat asettuvat täysin työryhmän ehdotuksen kannalle.

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 6?

Ehdotus: Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten arvosanat saadaan valinnoissa käytettäväksi sähköisesti KOSKI-palvelusta vuoden 2018 alusta lähtien. Vanhojen todistusten käsittelyn helpottamiseksi Opetushallitus ja korkeakoulut valmistelevat yhdessä ohjeet ja suositukset vuonna 1999 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti ja tämän jälkeen suoritettujen ammatillisten perustutkintojen arvosanojen vertailusta sekä todistusten ja niiden liitteiden tulkinnasta. Opetushallitus tarjoaa korkeakouluille tarvittaessa apua näiden tutkintotodistusten tulkitsemisessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee edellä mainittua työtä taloudellisesti.

	kyllä					ei kantaa	Vastausten (1-4) keskiarvo
	kyllä 1	pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	5		
yliopisto	8	1	0	0	1	1,1	
ammattikorkeakoulu	13	4	2	0	0	1,4	
opiskelijajärjestö	5	0	0	0	1	1,0	
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0	
ammatillisen koulutuksen järjestäjä	20	4	0	0	0	1,2	
työnantajajärjestö	5	0	0	0	0	1,0	

työntekijäjärjestö	5	1	0	0	1	1,2
ministeriö	2	0	0	0	1	1,0
valtion virasto	1	1	0	0	0	1,5
muu	3	1	0	0	0	1,3
yhteensä	64	12	2	0	4	1,2

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut kannattavat pääasiassa työryhmän ehdotusta, ja enemmistö lausunnonantajista on täysin yhtä mieltä työryhmän kanssa. Kaksi ammattikorkeakoulua kuitenkin vastustaa esitystä (Metropolia ja TAMK), ja yksi yliopisto ei ole ilmaissut kantaansa asiaan (TY). Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot ovat puolestaan yhtä mieltä työryhmän kanssa.

Poimintoja lausunnoista:

- Ammatillisten perustutkintojen arvosanojen saaminen KOSKI-palvelun kautta sähköisesti on erittäin kannatettavaa. Sähköinen tietojen saanti ja siirto helpottavat todistuspisteiden huomioimista opiskelijavalinnoissa. Lisäksi OPH tulkinta-apu vanhemmissa todistuksissa on erittäin tärkeää. (LY)
- Opetushallituksen tuki ja koulutus on tarpeen, jotta kyetään minimoimaan se, että eri korkeakouluissa tulkitaan todistuksia eri tavoin. (JY)
- Toivottavasti Koski-palvelu hoitaa palveluna vanhanmuotoisten ammatillisten tutkintotodistusten kääntämisen uusiin arviointiasteikkoihin. (Haaga-Helia)
- KOSKI –järjestelmän laaja käyttöönotto sekä opintosuoritusten ja arvosanojen keskitetty valtakunnallinen tietovaranto on opiskelijavalintojen kannalta merkittävä parannus. KOSKI-järjestelmä ei kuitenkaan ratkaise todistusvalintojen toteuttamista täysinmittaisesti, kun hakijoina ovat ennen 2018 valmistuneet toisen asteen opiskelijat. (XAMK)
- Opetushallituksen tarjoama tuki korkeakouluille vanhempien tutkintotodistusten tulkitsemisessä on kannatettavaa, mutta vanhempien ammatillisten tutkintojen sisällöllinen vertailu ei sinällään ole ainoa ongelma, vaan näiden vanhempien ammatillisten arvosanojen saanti ja hyödyntäminen sähköisenä opiskelijavalinnoissa. Jotta todistusvalinnat voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti ja yhteishaun valinta-aikataulut huomioiden, on todistusarvosanoja voitava käsitellä sähköisesti. (Laurea)
- Vanhojen todistusten käyttö aiheuttaa paljon työtä. Asteikko on kolmiportainen ja vertailtavuus ylioppilastodistuksiin haastavaa. Keskiarvon puuttuminen teettää paljon tarkastustyötä hakijapalveluissa. Kiintiöt on ratkaisu. (TAMK)
- Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932, 28 § 3 mom. Ammattikorkeakoulu päättää opiskelijavalinnan perusteista. Hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. Voidaanko lainkohdan perusteella hakijat jakaa vuoden 1999 ennen ja jälkeen oleviin todistusryhmiin. (Metropolia)
- Koski-rekisteri tulee auttamaan uusien todistusten kanssa tässä, koska sieltä saadaan todennettu ja oikea tieto, jotka voidaan laskennoissa käyttää samaan tapaan kuin yo-arvosanat. Ehdotamme, että arvosanat otetaan huomioon vain todistuksista, jotka saadaan Koski-palvelun kautta. Aiemmin perustutkinnon suorittaneet valitaan samaan tapaan kuin valitaan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet, joilla ei ole arvosanoja. (Savonia)

Opiskelijajärjestöt

Yksi opiskelijajärjestö ei ole ilmaissut kantaansa asiaan, mutta muut ovat täysin ehdotuksen kannalla.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kannattavat ehdotusta, ja vielä suurin osa ammatillisen koulutuksen järjestäjistä yhtyy täysin työryhmän ehdotukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- KOSKI-palvelu on tulossa siitä riippumatta, mitä työryhmä esittää. Oletettavasti korkeakoulut tulevat ainakin jonkin verran tarvitsemaan Opetushallituksen apua tutkintotodistusten tulkinnassa. Myös koulutuksen järjestäjät voivat avustaa korkeakouluja tulkinnassa. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työnantajajärjestöt ovat täysin työryhmän ehdotuksen kannalla. Työntekijäjärjestöistä enemmistö kannattaa esitystä täysin, ja yksi ei ole ottanut kantaa asiaan.

Poimintoja lausunnoista:

- KOSKI-palvelun onnistunut käyttöönotto on edellytys ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten hyödyntämiselle korkeakouluvalinnoissa. Erityisesti ennen vuotta 2018 annettujen tutkintotodistusten arvosanojen hyödyntämisen osalta korkeakouluilla tulee olla joustavat mahdollisuudet kehittää parhaaksi katsomiaan valintatapoja, jos arvosanojen vertailtavuudessa ja käyttämisessä ei päästä tyydyttäviin malleihin. (Sivistystyönantajat)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot kannattavat ehdotusta. Yksi ministeriö ei ole ottanut kantaa ehdotukseen. Alla on opetushallituksen kanta ehdotukseen.

- Raportissa ehdotetaan Opetushallitukselle uutta tehtävää vanhojen todistusten vertailukelpoisuuden tulkinnasta. Tämän tehtävän käytännön toteutus ja siihen tarvittavat resurssit tulisi arvioida kokonaisuudessaan ennen kuin tehtävä annetaan Opetushallitukselle.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta.

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 7?

Ehdotus: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukioissa opiskelevien tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen ratkaisevien valintojen tekemistä, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita. Entistä yhtenäisemmät valintaperustesuositukset sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa selkeyttäisivät koulutukseen hakeutumista ja lisääisivät kustannustehokkuutta.

						Vastausten (1-4)
kyllä	kyllä	pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	keskiarvo

	1	2	3	4	5	
yliopisto	5	5	0	0	0	1,5
ammattikorkeakoulu	17	2	0	0	0	1,1
opiskelijajärjestö	4	2	0	0	0	1,3
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	22	2	0	0	0	1,1
työnantajajärjestö	4	1	0	0	0	1,2
työntekijäjärjestö	7	0	0	0	0	1,0
ministeriö	3	0	0	0	0	1,0
valtion virasto	2	0	0	0	0	1,0
muu	4	0	0	0	0	1,0
yhteensä	70	12	0	0	0	1,1

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Yliopistot kannattavat ehdotusta, mutta näkemykset jakautuvat tasan täysin ja pääosin kannattavien kesken. Suurin osa ammattikorkeakouluista puolestaan kannattaa täysin työryhmän ehdotusta. Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot yhtyvät täysin työryhmän esitykseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Useampivuotisten valintaperusteiden laatiminen on kannatettavaa. Lapin yliopistossa tätä on jo käytännössä toteutettu, vaikka valintaperusteet on joka vuosi hyväksytty erikseen. Toimintaa tuetaan myös valtakunnallisilla yliopistojen yhteisillä valintaperustesuosituksilla, joita tehdään ensimmäistä kertaa vuodelle 2018. (LY)
- Valintaperusteiden pysyvyys on tärkeää ja mahdollisille muutoksille on annettava riittävästi toteutusaikaa niin, että hakija voi toisen asteen opinnoissa omilla ainevalinnoilla vaikuttaa tulevaan korkeakouluvalintaan. (Metropolia)
- Pitempiaikaiset valintaperusteet helpottaisivat ohjausta, mutta tietääkö hakija silti vielä toisen asteen opintojensa alussa, mihin hän on hakemassa. Tätä kautta väliinpuotoajia voi syntyä entistä enemmän. (Centria)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt suhtautuvat myönteisesti ehdotukseen, ja enemmistö kannattaa ehdotusta täysin.

Poimintoja lausunnoista:

- SYL kannattaa järjestelmää, jossa opiskelija pystyy ennakoimaan opiskelijavalinnassa vaadittavia asioita kuten lähtöpisteiden määrän. Valintaperusteet kuuluvat korkeakoulujen autonomian piiriin ja mielestämme nykytilanne on hyvä ja vaatimukset valintojen kohdalta ennakoitavissa. Käytännössä uudistukset valintaperusteissa vaativat neljän vuoden siirtymäajan, jotta ne olisivat toista-astetta aloittavien opiskelijoiden tiedossa ennen kurssivalintoja. Emme allekirjoita raportin väitettä valintaperusteiden ennakoitavuuden yhteydestä kustannustehokkuuden kasvamiseen. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kannattavat ehdotusta ja pääasiassa yhtyvät täysin työryhmän esittämään toimenpiteeseen.

Poimintoja lausunnosta:

- Käytännön ohjaustyössä on havaittu, että jos ammatillisella tutkintotodistuksella ei ole vaikutusta jatko-opintoihin pääsemiseen, vaikuttaa se opiskelumotivaatioon. Samoin jos etukäteen tiedettäisiin, että esim. Taitaja-menestyksellä olisi vaikutusta, sekin ohjaisi opiskelijaa tekemään tietynlaisia valintoja opintojensa aikana. (Etelä-Savon koulutus oy)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt kannattavat ehdotusta pääasiassa täysin työryhmän ehdotuksen mukaisesti, sillä yksi työnantajajärjestö yhtyy ehdotukseen vain pääosin.

- Paremmin ja riittävästi ennakolta tiedossa olevat valintaperusteet toisen asteen todistusten hyödyntämisen osalta voivat helpottaa siirtymiä suoraan toiselta asteelta korkealle. Toimivuus edellyttää nykyistä tiiviimpää yhteydenpitoa toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välillä esimerkiksi opinto-ohjauksen osalta. (EK)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot kannattavat ehdotusta täysin. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta.

- Tällä hetkellä haasteena on, että uudistukset ovat vielä keskeneräisiä silloin, kun valintaperusteista pitäisi olla jo mahdollisuus tiedottaa. Olisi tärkeää, että syksyn 2017 aikana korkeakoulut tiedottaisivat valintaperusteistaan vuonna 2019.
- Valmiina valintoihin 1 -muistiossa korostettiin, että korkeakoulujen tulisi huomioida valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Tämä tulisi huomioida myös ammatillisessa koulutuksessa ja viestinnän tulisi suuntautua yhtä lailla heille.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta täysin.

Työryhmän muiden valintaväylien kehittämistä ja korkeakouluopintojen perusteella tehtäviä valintoja koskevat ehdotukset 8-10

Näkemyksiä työryhmän muiden valintaväylien kehittämistä ja korkeakouluopintojen perusteella tehtäviä valintoja koskevista ehdotuksista 8-10

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Poimintoja lausunnoista:

- Avoimen yliopiston opintotarjontaa voitaisiin entistä enemmän hyödyntää, jotta ammatillisen tutkinnon suorittaneiden olisi helpompaa päästä yliopisto-opintoihin. Avoimen yliopiston opintotarjontaa tulisi hyödyntää motivaation ja osaamisen mittaamiseen sekä hakuväylänä. (ISYO)

- Erityistarkasteluun tässä tulee ottaa myös ns. paperittomat hakijat sekä kansainvälisen toisen asteen tutkinnon suorittaneet, joista ammattikorkeakoulupuolella on aiempaa kokemusta ja osaamista. Tämä osaaminen puuttuu yliopistopuolelta toistaiseksi. (OY)
- TTY:n opinnoista kiinnostunut voi tulla hyväksytyksi kaikkiin TTY:n tutkinto-ohjelmiin ilman tiettyä taustatutkintoa myös avoimen yliopiston väyläopintojen kautta. (TTY)
- Erilaisten väylien tulisi olla hyvin selkeitä, sillä ohjaus voi muuten olla haasteellista. (Centria)
- Suomalaisessa koulutusrakenteessa ammatillista koulutusta tulisi jatkossa tarkastella laajemmin ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulutuksen kokonaisuutena, jossa opiskelija voi hakeutua ja opiskella amk-tutkintoon suoraan peruskoulun jälkeen. Toisen asteen ja amk-opintojen kokonaisuutta voidaan lyhentää 0,5-1 v nykyisestä ja näin osaltaan nopeuttaa työelämään siirtymistä. (XAMK)
- Ylipäätään olisi hyvä miettiä sitä, kuinka monta erilaista tapaa oikeastaan tarvitsemme opiskelijavalintaan? Esim. erilaisiin kilpailuihin osallistuneet ja niissä menestyneet ovat hyvin pieni joukko. Opiskelijavalinnan tulisi olla selkeä. Jos aloituspaikkoja koulutukseen on 20. Kuinka monta eri valintatapaa on järkevää käyttää, että tarvittavat 20 opiskelijaa valitaan? (Savonia)
- Olisi erittäin toivottavaa, että OKM määrittäisi tarkemmin, miten korkeakoulujen ja 2. asteen yhteistyössä suoritettuja opintoja olisi suositeltavaa hyödyntää korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Vaarana on, että 2. asteen opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet suorittaa korkeakouluopintoja ja hyötyä niistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa lisäävät alueellista epätasa-arvoa niillä alueilla, joilla korkeakoulujen ei ole mahdollista tarjota laajamittaisesti opetusta 2. asteen opiskelijoille. (SeAMK)
- Esitykset ovat kannatettavia ja lisäävät valintaväylien joustavuutta. Yhteistyömallit tukevat myös opiskelijoiden ohjausta korkeakouluopintoihin, sekä tukevat nivelvaiheen yhteistyötä. Kansallisissa kehittämishankkeissa kehityt yhteiset toimintamallit (mm. pisteytysmallit, valintanäytöt) lisäävät korkeakouluvalintoja opiskelijälähtöisyyttä, ja mahdollisuuksia opiskelijoiden erilaisen osaamisen tunnistamiseen. Toisen asteen ja korkeakoulujen välisessä yhteistyössä on huolehdittava, että ratkaisut eivät luo kahdenkeskisiä rakenteita, vaan mahdollistavat tasavertaisen hakeutumisen mihin tahansa korkeakouluun toisen asteen jälkeen. (Arene ry)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt ovat kiinnittäneet huomiota ehdotuksista mahdollisesti aiheutuviin eriarvoistaviin vaikutuksiin. Nämä tulevat esiin myös ehdotuskohtaisissa kommentteissa.

- Korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyö on oikein kannatettavaa. Tärkeää on kuitenkin yhteistyötä suunnitellessa huomioida se, ettei samalla lisätä alueellista eriarvoisuutta: korkeakouluun pitää pystyä hakemaan yhtäläisin mahdollisuuksin myös muusta vastaavasta koulutuksesta kuin vain paikallisesta yhteistyössä olevasta oppilaitoksesta. (HYY)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät pitävät tärkeänä yhteistyömallien kehittämistä ja suhtautuvat myönteisesti ammattitaitokilpailujen hyödyntämiseen. Toiveena esitetään, että avoimen korkeakoulun opinnot eivät olisi korkeakoulukohtaisia vaan niitä voitaisiin hyödyntää haettaessa muihin korkeakouluihin. Yliopistojen osallistumiseen kiinnitettiin huomiota.

Poimintoja lausunnoista:

- Omnia kannattaa vahvasti valtakunnallisia opiskelijavalintamenettelyjä. Se on ohjauksen onnistumisen ja hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta erittäin tärkeää. Yhtenäistäminen aloittain eri kouluasteidenkin välillä on tärkeää. Ammatillisen koulutuksen (ja lukion) aikana suoritettujen korkeakouluopintojen vaikutus opiskelijavalintaan tulisi valtakunnallisesti määritellä. Esimerkiksi opintosuorituksia riittävän paljon ja riittävän hyvin suorittaneille tulisi mahdollistaa suora sisäänpääsy opintoihin. (Omnia)
- Yliopistot eivät ole toistaiseksi olleet juurikaan aktiivisia yhteistyössä. Tätä on hyvä viritellä ja etsiä yhteisiä hyötyjä, joita varmasti löytyy. (Helsingin kaupunki)
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistuksen myötä herää kysymys siitä, millä rahoituksella toisen asteen ja korkeakoulujen yhteistyötä toteutetaan. (Helsingin kaupunki)
- Jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ei ylläpidä myös lukiokoulutusta, jää yhteistyö erityisesti yliopistojen kanssa vähäiseksi tai sitä ei ole ollenkaan. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
- Ammattikorkeakoulu- ja yliopistoverkko ei ole maantieteellisesti laaja ja kattava, joten yhteistyöratkaisut tulee kyetä toteuttamaan siten, että ne ovat kuitenkin mahdollisimman laajasti kaikkien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden käytettävissä. (Tampereen kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Poimintoja lausunnoista:

- Korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä tulee tiivistää tiedonkulun lisäämiseksi ja luomalla mahdollisuuksia opiskelijoille suorittaa korkeakouluopintoja jo osana ammatillista koulutusta tai lukio-opintoja. Osana ammatillista koulutusta suoritettujen korkeakouluopintojen tai ammattitaitokisoja hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on todistusvalintojen rinnalla tärkeää. (EK)
- Kitkaton siirtyminen toiselta asteelta korkea-asteelle on sekä yksilön että yhteiskunnan etu. Ammatillisen tutkinnon tasaveroinen tarkastelu korkeakouluun johtavina opintoina lukio-opintojen rinnalla on välttämätöntä. On tärkeää, että opiskelijalla on mahdollisuus halutessaan opiskella lisää ns.YTO-aineita tosiasiallisen jatko-opintokelpoisuuden saavuttamiseksi. (Akava ry)
- Suositukset 8-10 ovat OAJ:n näkemyksen mukaisia. Näemme tarkoituksen mukaisena, että korkeakoulut kehittävät yhdessä mahdollisuuksia hakeutua avoimessa korkeakouluopetuksessa suoritettujen korkeakouluopintojen pohjalta korkeakouluihin. Korkeakouluilla on oltava tilaa jatkaa tätä hyväksi koettua keinoa valita opiskelijoita myös avoimessa korkeakoulutuksessa suoritettujen opintojen perusteella. Pidämme myös tärkeänä sitä, että jo toisen asteen aikana voidaan suorittaa joustavasti korkeakouluopintoja. Lisäksi korostamme, että opintopolkumalleja kehitettäessä on huomioitava, ettei kehityskulku johda maksulliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen. (OAJ)
- Ammatillisissa oppilaitoksissa on kannustettava opiskelijoita suorittamaan lukion kursseja. Ylioppilastutkintoon osallistumista on tuettava eri tavoin. (Tieteentekijöiden liitto)

Ministeriöt ja valtion virastot

Opetushallitus on antanut ehdotuskohtaisen lausunnon.

Muut

Poimintoja lausunnoista:

- Ammatillisen koulutuksen reformin korostama henkilökohtaistaminen mahdollistaa yksilölliset polut, joiden tavoitteena on tukea korkeakouluopintoihin siirtymistä. Myös uudistuvan

rahoitusjärjestelmän tulee luoda kannusteet ammatillisen koulutuksen järjestäjille kehittää sujuvia polkuja sekä työelämään että jatko-opintoihin. (AMKE)

- Työryhmän ehdotukset 8, 9 ja 10 liittyvät muihin valintaväyliin, joita kehitetään mm. erilaisissa paikallisissa yhteistyöhankkeissa ja laajemmissa ESR-hankkeissa. Niiden tarkoituksena on luoda joustavia väyliä ja opintopolkuja korkeakoulutukseen niin, että opintoihin siirtyminen samalla nopeutuisi. Yhteistyön kehittäminen on jatkossakin kannatettavaa (ehdotus 8). Kuten työryhmäkin toteaa, tällaiset räätälöidyt ratkaisut voivat kuitenkin olla opiskelijavalintojen yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallisia. Korkeakoulutukseen ei voida rakentaa ”ohituskaistoja” esimerkiksi yksittäisen oppilaitoksen tietyn opintopolun kulkijoille. Tästä syystä työryhmän ehdotus 9 on tärkeä: valintojen yhdenvertaisuus tällaisissa yhteistyömalleissa tulisi varmistaa. (Korkeakoulututkimuksen seura ry.)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 8?

Ehdotus: Toisen asteen oppilaitokset ja korkeakoulut lisäävät laaja-alaista yhteistyötä ja kehittävät yhteistyöratkaisuja korkeakoulutukseen pääsyn nopeuttamiseksi ja opintojen sujuvoittamiseksi. Työryhmä haastaa myös yliopistot kehittämään yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä 1	kyllä pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	ei kantaa 5	
yliopisto	5	5	0	0	0	1,5
ammattikorkeakoulu	17	1	1	0	0	1,2
opiskelijajärjestö	2	4	0	0	0	1,7
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
amatillisen koulutuksen järjestäjä	21	2	0	0	1	1,1
työnantajajärjestö	5	0	0	0	0	1,0
työntekijäjärjestö	6	0	0	0	1	1,0
ministeriö	2	0	0	0	1	1,0
valtion virasto	1	0	0	0	1	1,0
muu	4	0	0	0	0	1,0
yhteensä	65	12	1	0	4	1,2

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot kannattavat työryhmän ehdotusta. Ammattikorkeakoulut kannattavat ehdotusta voimakkaammin, sillä lähes kaikki yhtyy täysin työryhmän esitykseen. Yksi ammattikorkeakoulu kuitenkin vastustaa ehdotusta (TAMK).

Poimintoja lausunnoista:

- Oulun yliopisto on kiinnostunut kokeilemaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valintaväylien kehittämistä yhteistyössä Oulun seudun ammattiopiston kanssa osana laajempaa tutkimushanketta Oppimisanalytiikka ammatillisen koulutuksen kehittämisessä. (OY)
- Yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa tukee parhaimmillaan hienosti myös opiskelijavalintaa, mutta lukioyhteistyö on yliopistoille ammatillista toista astetta luontevampaa. (TY)

- Ammatillisten koulutusten kanssa tehdään yhteistyötä Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa varsinkin tekniikan alalla. Myös toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijat voivat osallistua ammattikorkeakoulun opetukseen ja sitä kautta myös Vaasan yliopiston tarjoamille tietyille tekniikan alan kursseille. (VY)
- Alueellisten yhteistyörakenteiden lisäksi on tärkeää että kehitetään valtakunnallista, kaikkia koulutuksen toteuttajia ja opiskelijoita koskeva toisen asteen ja amk -opintojen yhteistyömallia. (XAMK)
- Korkeakoulujen hyvien käytänteiden levittäminen olisi erittäin kannatettavaa. (Laurea)
- Toisen asteen ja korkeakoulujen välisiä yhteistyöratkaisuja lisättäessä on huolehdittava siitä, että ratkaisut eivät sido liaksi rakenteita kahdenkeskiseksi ja näin ollen mahdollisesti estävät toisen asteen hakijoita tarkoituksenmukaisesti hakeutumasta haluamaansa myös muuhun avoimma olevaan korkeakoulupaikkaan. (Metropolia)
- Erilaisten paikallisten, alueellisten, oppilaitosten välisten yms. opiskelijavalintaa monimutkaistavien mallien mielekkyyttä tulisi arvioida hakijan näkökulmasta. (Savonia)
- TAMKilla on kokemusta yhteisistä opintopoluista. Nämä ovat kalliita ja hyödyt ovat jääneet vähäisiksi. Osaamisen hyväksilukua on kehitetty merkittävästi. (TAMK)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt kannattavat esitystä.

Poimintoja lausunnoista:

- SLL kannattaa korkeakoulujen ja toisen asteen koulutuksen järjestäjien erilaisia yhteistyömalleja, joita voidaan hyödyntää opiskelijavalinnassa. SLL katsoo, että tällaista yhteistyötä rakennettaessa on otettava huomioon koko oppilaitosverkko – yhteistyö ja sujuvimpien siirtymien rakentaminen ei saa keskittyä korkeakoulupaikkakunnille. (Suomen Lukiolaisten Liitto)
- SAMOK kannattaa yhteistyön lisäämistä koulutuksen järjestäjien välillä. SAMOKin näkemyksen mukaan tämä saattaa kuitenkin asettaa opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan jos kaikilla oppilaitoksilla ei ole sopivaa yhteistyökumppania. Tämän valintaväylän kehittäminen on kuitenkin kannatettavaa ja SAMOK toivookin että myös verkon kautta tapahtuvaan yhteistyöhön panostetaan.
- SYL kannattaa valintakursseja, jotta voidaan varmistaa opiskelijalla olevan opintojen alussa aidot valmiudet aloittaa ja jatkaa opinnoissa. Valinnat kuuluvat korkeakoulujen autonomian piiriin ja mielestämme yhteistyö eri asteiden välillä johtaa helposti paikallisiin ratkaisuihin, koska toisen asteen oppilaitoksissa ja korkeakouluissa on eroja. Erilaisissa yhteistyöratkaisuissa on muistettava saavutettavuus ja tasa-arvo, joiden saavuttamisessa digitalisaatio on verkkokurssit ovat hyviä keinoja. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä suurin osa yhtyy täysin työryhmän esitykseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Lisäksi paikallisten oppilaitosten keskenään tekemät räätälöidyt ratkaisut ovat ongelmallisia haettaessa jonkun muun paikkakunnan vastaavaan oppilaitokseen. (Etelä-Savon koulutus oy)
- On tärkeää, että mahdollisuudet eivät rajoitu pelkästään toisen asteen oppilaitoksen ja korkeakoulun kahdenvälisiin sopimuksiin, vaan että toisen asteen opiskelijoilla on yhdenvertaiset

mahdollisuudet suorittaa esim. avoimia korkeakouluopintoja riippumatta sen hetkisestä oppilaitoksesta tai paikkakunnasta. Näitä malleja on hyvä kehittää valtakunnallisilla kehittämishankkeilla. Suoritettuja avoimia korkeakouluopintoja pitäisi voida hyödyntää väylänä korkeakouluopiskelijaksi siten, että samaan tutkintoon/ alaan liittyvät opinnot voisi olla suoritettuna missä tahansa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. (Helsingin kaupunki)

- valtakunnassa voitaisiin kehittää yhteisiä osaamista ja korkeakoulukyvykkyyttä mittaavia kursseja yhteiseen verkko-oppimisympäristöön, joita kaikki opiskelijat voisivat vapaasti suorittaa koulutustasosta huolimatta. (Helsinki Business College oy)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työntekijäjärjestöistä yksi ei ole ilmaissut kantaansa ehdotukseen (Tieteentekijöiden liitto), mutta muuten työmarkkinajärjestöt kannattavat yksimielisesti työryhmän ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä tapahtuu jo nyt enenevässä määrin ja sen lisääminen on kannatettavaa. (Sivistystyönantajat)
- Korkeakouluyhteistyö luo uusia mahdollisuuksia kehittää sujuvia ammatillisen koulutuksen valintaväyliä ja uudenlaisia yhteistyömalleja korkeakoulujen kanssa. Jo tälläkin hetkellä ammattikorkeakouluissa on näyttöä siitä, että avoimen tai amk-opintojen vieminen osaksi ammatillisen koulutuksen opintoja tuovat erinomaisia valmiuksia menestyä amk-opinnoissa. (Akava ry)
- Toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välinen yhteistyö antaa hyvän lähtökohdan sujuvoittaa ja nopeuttaa pääsyä korkeakoulutukseen. Yhteistyötä on edelleen tarkoituksenmukaista kehittää ottaen huomioon yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat. Samaten on sujuvien siirtymien kannalta tarkoituksenmukaista kehittää valintoja myös siten, että myös muussa kuin samassa korkeakoulussa suoritettavat avoimen korkeakoulun opinnot voisivat avata väylän tutkinto-opiskelijaksi. (STTK)

Ministeriöt ja valtion virastot

Valtion virastot ja ministeriöt kannattavat työryhmän esitystä, mutta yksi ministeriö ei ole ottanut kantaa. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta:

- Valtakunnallisesti olisi hyvä kartoittaa, minkälaisia yhteistyöratkaisuja on tällä hetkellä jo käytössä. Selvää on ainakin se, että toistaiseksi ratkaisut ovat hyvin paikallisia, jossa voidaan katsoa olevan sekä hyviä että huonoja puolia.
- Yhteistyö voisi tarkoittaa pienimuotoista ”Tutustu yliopisto-opiskeluun” -ajatuksella toimivaa tarjontaa, kuten esimerkiksi avoimia tutustumisluentoja verkossa, joita voitaisiin markkinoida toisen asteen opiskelijoille. Digitaaliset verkko-opinnot vähentäisivät paikallisuuden ongelmaa ja tarjoaisivat yhtäläiset mahdollisuudet niin lukiolaisille kuin ammatillista tutkintoa suorittaville tutustua jatko-opintojen mahdollisuuksiin.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- AMKE pitää tärkeänä, että alueellisista ja paikallisista toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välisistä polkuopintoväylistä kehitetään valtakunnallisia malleja, joissa suoritettujen korkeakouluopintojen perusteella voisi hakeutua eri korkeakouluihin opiskelemaan. (AMKE ry)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 9?

Ehdotus: Korkeakoulut varmistavat yhdenvertaisen opiskelijavalinnan toteutumisen myös toisen asteen ja korkeakoulujen yhteistyömalleissa. Meneillään olevissa ESR-rahoitteisissa hankkeissa ja korkeakoulutuksen kehittämisen kärkihankerahoitusta saaneissa opiskelijavalintojen kehittämishankkeissa tulee vuoden 2018 aikana kehittää systemaattisia ja valtakunnallisia malleja, jossa suoritettujen korkeakouluopintojen perusteella voi hakeutua ja päästä eri korkeakouluihin opiskelemaan.

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä 1	kyllä pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	ei kantaa 5	
yliopisto	7	3	0	0	0	1,3
ammattikorkeakoulu	14	4	0	0	1	1,2
opiskelijajärjestö	4	2	0	0	0	1,3
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	1	1	0	0	0	1,5
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	22	1	0	0	1	1,0
työnantajajärjestö	4	1	0	0	0	1,2
työntekijäjärjestö	5	1	0	0	1	1,2
ministeriö	3	0	0	0	0	1,0
valtion virasto	2	0	0	0	0	1,0
muu	4	0	0	0	0	1,0
yhteensä	66	13	0	0	3	1,2

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Korkeakoulusektorin toimijat kannattavat ehdotusta, ja suurin osa yhtyy täysin työryhmän esitykseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Erilaisten mallien seuraaminen ESR-hankkeiden myötä mahdollistaa uusien toimintatapojen syntymisen. Suoritettujen korkeakouluopintojen huomioiminen opiskelijavalinnassa on kannatettavaa alakohtaisesti. Opintojen huomioiminen tarkoittaa sitä, että myös kansainvälisesti suoritettuja korkeakouluopintoja tulee tarkastella samassa suhteessa kotimaisten suoritusten kanssa. (LY)
- Korkeakoulujen on huolehdittava yhdenvertaisesta opiskelijavalinnan toteutumisesta myös kehitettävissä yhteistyömalleissa. (Metropolia)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt kannattavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- SYL kannattaa valintakriteerien vertailukelpoisuutta ja yhtenäistämistä, koska se lisää hakijoiden yhdenvertaisuutta. Muistutamme, ettei todistusvalinta kuitenkaan ole ainoa reitti korkeakouluopintoihin. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Enemmistö ammatillisen koulutuksen järjestäjistä kannattaa täysin työryhmän ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Toivomme, että esim. Jatkoväylä-hankkeessa saadaan luotua valtakunnallisia malleja. (Etelä-Savon koulutus oy)
- Vaikka paikallisten ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen ns. Väylä -opinnot voivat luoda epätasa-arvon joko eri aikana valmistuneiden tai eri korkeakouluihin pyrkivien välille, Väylä -opintojen kokonaisuus lienee merkittävämpi. (Kajaanin kaupunki)
- On tärkeää, että ammatillinen koulutus on aidosti vaihtoehto jatko-opintoihin ja väylä avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston kautta on mahdollinen myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Avoimen korkeakouluopintojen tarjontaa tulee pyrkiä lisäämään kattavasti. (Tampereen kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt kannattavat ehdotusta, mutta yksi työnantajajärjestö ei ole ilmaissut kantaansa asiaan (Tieteentekijöiden liitto).

Poimintoja lausunnoista:

- Avoimen korkeakoulujen opintojen hyväksi lukeminen voi olla vaihtoehtoisena reittinä toimiva osalle hakijoista, mutta maksullisena koulutuksena YLL ei kannata sen laajentamista minkään hakijaprofiiliin pääasiallisesti hakureitiksi. (Yliopistojen opetusalan liitto YLL)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot suhtautuvat myönteisesti työryhmän ehdotukseen. Alla on poimintoja opetushallituksen lausunnosta:

- Myös tässä yhteydessä on huomioitava se, että nykyisistä paikallisista malleista olisi tärkeää saada valtakunnallisia, jotta opiskelijat eivät joudu eriarvoiseen asemaan kotipaikkakuntansa perusteella.
- Yksi vaihtoehto korkeakoulujen valintatavoissa voisi olla sellainen suoravalintaväylä, jossa tietyn verran korkeakouluopintoja suorittanut (osana toiseen asteen opintoja tai ei) voisi päästä kyseisten opintojen menestyksen perusteella suoraan sisään korkeakouluun. Tätä tulisi ehdottomasti soveltaa niin, että hakeutuminen onnistuisi mihin tahansa korkeakouluun, eikä vain siihen, jossa korkeakouluopinnot on suoritettu. Etukäteen menestyksekkäästi suoritettut korkeakoulu-opinnot voidaan katsoa osoittavan myös soveltuvuutta, motivaatiota ja sitoutumista, jotka ovat osaltaan olleet perusteluina valintakokeiden järjestämiselle.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta.

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 10?

Ehdotus: Korkeakoulut voivat hyödyntää kansallisia ja kansainvälisiä ammattitaitokilpailuja valinnoissa vastaavasti kuin ne hyödyntävät esimerkiksi Viksu-tiedekilpailua ja Talousguru –kilpailua.

	kyllä					Vastausten (1-4) keskiarvo
	kyllä 1	pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	ei kantaa 5	
yliopisto	4	1	4	0	1	2,0
ammattikorkeakoulu	8	4	2	0	5	1,6
opiskelijajärjestö	2	2	0	1	1	2,0
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	20	2	1	0	1	1,2
työnantajajärjestö	5	0	0	0	0	1,0
työntekijäjärjestö	5	0	0	1	1	1,5
ministeriö	1	0	0	0	2	1,0
valtion virasto	1	0	0	0	1	1,0
muu	3	1	0	0	0	1,3
yhteensä	51	10	7	2	12	1,4

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Korkeakoulusektorin näkemykset hajaantuvat kyseisen ehdotuksen kohdalla. Yliopistoista viisi kannattaa ehdotusta ja neljä vastustaa pääosin ehdotusta (HY, ISYO, JY ja TTY), ja yksi ei ole ilmaissut kantaansa (LY). Ammattikorkeakoulujen enemmistö kannattaa työryhmän ehdotusta ja kaksi (HUMAK ja Savonia) vastustaa pääosin ehdotusta. Lisäksi viisi ammattikorkeakoulua ei ole ottanut kantaa (DIAK, JAMK, KAMK, Saimaa ja SeAMK). Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot pitävät ehdotusta kannatettavana.

Poimintoja lausunnoista:

- Ammattitaitokilpailujen hyödyntäminen opiskelijavalinnassa ei tunnu tarkoituksenmukaiselta, sillä monille yliopiston aloille soveltuvat ammattitaitokilpailut puuttuvat. Alakohtaista yhteistyötä tehdään jossakin määrin, mutta niillä aloilla, joilla suoraan tieteenaloihin sopivaa ammatillista peruskoulutusta ei ole, näyttäytyy laaja-alainen yhteistyö ammatillisen koulutuksen kanssa haasteellisena. (JY)
- Myös ammattitaitokilpailuja voidaan hyödyntää valinnoissa tiedekilpailujen tapaan niillä aloilla, joille ne soveltuvat. (VY)
- Ehdotusta 10 pidämme marginaalisena mutta mahdollisena. (HUMAK)
- Mikäli opiskelijavalinnoissa hyödynnetään ammattitaitokilpailujen tuloksia, tulee valinnassa huomioitavat kilpailut määritellä valtakunnallisesti. (LAMK)
- Tämä olisi yksi väylä osoittaa motivaatiota ja osaamista. (Laurea)
- Ammattitaitoa mittaavien kilpailujen osalta haasteena on, miten kilpailut mittaavat ammattikorkeakouluopinnoissa tarvittavia ja 2. asteen opinnoissa hankittuja tietoja ja taitoja. Toisaalta ammattitaitoa mittaavat kilpailut erottavat ammatillisesti parhaat opiskelijakandidaatit muista samalla koulutuksella hakevista selvästi tutkintotodistusten arvosanoja paremmin. (SAMK)
- Idéen är intressant. Viktigt att detta inte orsakar merarbete för antagningservice i högskolorna. Kriterierna för valet borde vara en del av de nationella antagningsgrunderna. (Novia)

Opiskelijajärjestöt

Enemmistö opiskelijajärjestöistä pitää ehdotusta hyvänä. Järjestöistä yksi vastustaa (SYL) ja yksi ei ole ottanut kantaa ehdotukseen (SLL).

Poimintoja lausunnoista:

- Kansallisten ja kansainvälisten ammattitaitokilpailujen hyödyntäminen valinnoissa voi olla perusteltua, jos kilpailu aidosti vastaa asia- ja taitosisällöltään korkeakouluopinnoissa vaadittavaa osaamista. (HYY)
- SAMOK tarkastelee työryhmän esitystä 10. yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja kokee, että kaikilla toisen asteen kilpailuilla tulisi olla samanlainen asema valinnoissa oli sitten kyseessä ammatillinen tai lukiolaisille suunnattu kilpailu. (SAMOK)
- SYL vastustaa kilpailujen käyttämistä opiskelijavalinnoissa. Mielestämme kilpailujen käytössä on kyseessä kutsuntamenettely, jossa opiskelemaan kutsutaan halutut henkilöt. Kilpailujen arviointikriteerejä ei tarvitse avata samoin kuin pääsykokeiden valinta- ja arvostelukriteerejä. Tällä tavalla toteutettu valinta ei olisi myöskään missään suhteessa itse korkeakouluun, koska valintaprosessi olisi käytännössä ulkoistettu. Kilpailujen mahdolliset osallistumismaksut ja muut osallistujille koituvat kustannukset eivät ole linjassa opiskelun ja opiskelijavalinnan maksuttomuudesta. Kilpailuihin osallistumismahdollisuus riippuu paljon opiskeltavasta alasta ja opiskelupaikkakunnasta, vaikka kilpailu olisikin valtakunnallinen. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä yksi vastustaa ehdotusta ja yksi ei ole ottanut kantaa. Selvä enemmistö kuitenkin yhtyy täysin työryhmän ehdotukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Tällaisten asioiden huomioiminen ohjaa opiskelijan valintoja jo opintojen aikana. Myös esimerkiksi NY-toimintaa pitäisi jollain tavalla huomioida valinnoissa. (Etelä-Savon koulutus oy)
- Ammattitaitokilpailujen hyödyntäminen opiskelijavalinnassa on kannatettavaa. Se lisää niiden tunnettuutta ja ammatillisen koulutuksen arvostusta entisestään ja lisää opiskelijan motivaatiota kehittää osaamistaan mestaritasolle. (Helsingin kaupunki)
- Ammattitaitokilpailujen hyödyntäminen ja suora valinta korkeakouluun tulisi olla kilpailuissa menestyneillä. Lisäksi olisi hyödyllistä miettiä tiettyjen ammatillisen koulutuksen alojen tuovan vastaavat pisteet korkeakouluopintoihin kuin lukiodiplomi tuo lukion suorittaneille. Alan laajempi osaaminen on varmasti alan ammatillisen koulutuksen suorittaneilla syvällisempi kuin pelkän alaan liittyvän lukiodiplomin tekijöillä. (Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä)
- kansainväliset sekä kansalliset ammattitaitokilpailut antavat erittäin hyvän ja luotettavan kuvan opiskelijan osaamisesta ja tätä kannattaa ehdottomasti hyödyntää myös korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
- Ammattitaitokilpailujen tehtävien laadinnassa tulisi olla mukana työelämän- ja korkeakoulujen edustusta nykyistä laajemmin. (Tampereen kaupunki)
- Taitaja- ym muut kilpailut eivät mittaa teoreettista osaamista. (Yrkesakademien i Österbotten)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt pitävät ehdotusta kannatettavana, mutta yksi työntekijäjärjestö vastustaa ehdotusta (Tieteentekijöiden liitto) ja yksi ei ole ottanut kantaa (YLL).

Poimintoja lausunnoista:

- Korkeakouluilla tulee olla mahdollisuus käyttää joustavasti erilaisia valintatapoja mahdollisimman sujuvien ja nopeiden valintojen tekemiseksi ja sopivimpien opiskelijoiden löytämiseksi. Erilaisten kilpailujen hyödyntäminen valinnoissa on yksi hyvä keino. (Sivistystyönantajat)

Ministeriöt ja valtion virastot

Kaksi ministeriötä ei ole ottanut kantaa esitykseen, mutta muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta. Opetushallitus pitää ehdotusta kannatettavana.

- Tällaisessa tilanteessa huomioiden tulisi tapahtua niin, että hyvällä menestyksellä pääsisi joko suoravalintana sisään soveltuvan alan korkeakouluun tai vaihtoehtoisesti se voisi tuottaa tietyn määrän lisäpisteitä hakijalle. (Opetushallitus)
- Onko hakijoilla tasavertainen mahdollisuus osallistua näihin kilpailuihin? (Poliisihallitus/Poliisiammattikorkeakoulu)

Muut

Muut lausunnonantajat pitävät ehdotusta kannatettavana.

Työryhmän koulutuksen sisällöllistä kehittämistä, henkilökohtaisia opintopolkuja ja joustavaa opiskelijavalintaa koskevat ehdotukset 11-12

Näkemyksiä työryhmän koulutuksen sisällöllistä kehittämistä, henkilökohtaisia opintopolkuja ja joustavaa opiskelijavalintaa koskevista ehdotuksista 11-12

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Poimintoja lausunnoista:

- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintosuunnittelussa on myös tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että opiskelija on tietoinen korkeakoulujen haun ajankohdista (kerran tai kahdesti vuodessa), osaa ajallisesti suunnitella opintojensa suorittamisen mahdollisimman tarkasti ja pystyy halutessaan hakemaan heti valmistumistaan lähimpänä mahdollisena ajankohtana, millä minimoidaan eri koulutusasteiden opintojen väliin jäävä tauko. (JY)
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa toteutetaan opintojen joustavoittamiseksi kolmea oppimisväylää, joissa otetaan huomioon opiskelijan erilaiset tarpeet. Oppimisväylät mahdollistavat työjärjestyksen mukaisten päiväopintojen lisäksi nopeutetun väylän sekä työelämäväylän. (XAMK)
- Joustavuuden lisääminen opintojen nivelvaiheissa edellyttää opintojen ohjauksen kehittämistä koulutuksen eri toimijoilta. (LAMK)
- Tietoon perustuvat ratkaisut ovat aina kannatettavia. Opiskelijavalintoihin liittyvää tutkimusta tarvitaan lisää. Hopsien ja AHOT-menettelyiden merkitys ammattikorkeakoulussa on koko ajan kasvanut ja tätä työtä jatketaan riippumatta opiskelijavalinnoissa tapahtuvista muutoksista. Myös opintojen erilaisia suoritustapoja osana opetussuunnitelmatyötä kehitetään koko ajan monipuolisemmaksi. (Savonia)

- UNIFI esittää harkittavaksi avoimen väylän nostamisen rinnasteiseksi opiskelijavalinnoissa todistusvalinnan ja pääsykokeen kanssa. Avoin yliopisto varteenotettavana väylänä korkeakouluopintoihin soveltuisi erityisesti henkilöille, jotka ovat suorittaneet toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja jotka eivät ole menestyneet ylioppilaskirjoituksissa. Avoin väylä tarjoaisi mahdollisuuden osoittaa korkeakoulukelpoisuus ja edellytykset menestyä korkeakouluopinnoissa. Opiskelijavalintojen kehittämisessä tulee ottaa huomioon niin hakijoiden kuin koulutusalojen eroavaisuudet. (UNIFI ry)

Opiskelijajärjestöt

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Poimintoja lausunnoista:

- Omnian näkemys on, että osaamisperusteisuuden lisääminen kaikilla koulutusasteilla on tärkeää. Se lisää joustavia ja yksilöllisiä opiskelupolkuja ja vähentää turhaa päällekkäistä koulutusta. Osaamis- ja kriteeriperusteisuus lisäisi yhdenvertaisuutta osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa korkeakouluopinnoissa. (Omnia)
- Tämän päivän työelämä on nopeasti muuttuvaa, uusia ammatteja koko ajan luovaa, ja yleensäkin uudentyyppisiä työskentelytapoja synnyttävää. Ammattien elinkaari on lyhenemässä ja ammattien raja-aidat häviävät. Siksi koulujärjestelmän on uudistuttava samaa tahtia. Työyhteisöissä syntyy uudentyyppistä dynamiikkaa eri ammattiryhmien välille ja mikäli koulujärjestelmä peruskoulusta yliopistoon ei ole mukana tässä uudistuksessa, koko osaamisen kehittäminen jää junaamaan samaa uraa. Valintajärjestelmien pitäisi olla uudentyyppisiin erilaisiin vaihtoehtoihin toimintaan ja osaamiseen kannustavaa, ei nykyisen muotoinen karsintaan perustuva malli. Jokaiselle pitää löytää oma ura. (Kajaanin kaupunki)
- Korkeakouluopinnoissa on turhauttavaa opiskella asioita, joita jo osaa. Tällöin motivaatio laskee ja opintojen tuottama osaamisen taso jää alhaisemmaksi. Kun arvostamme aikaisemmin hankittua osaamista ja sen päälle rakennettavaa osaamista, on motivaatio varsin korkea, sillä henkilökohtainen hyöty on heti mitattavissa. (Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä)
- Ehdottomasti kannatettava esitys. Henkilökohtaistaminen ja opintojen ohjaus on kehitettävä erityisesti yliopisto-opetuksessa. Korkeakouluopintoihin pitäisi luoda jatkuvan hakeutumisen malli, sillä korkeakouluopiskelun luokattomuus ja opiskelijoiden omat valinnat tukevat jatkuvan hakeutumisen periaatetta. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
- Riittävätkö korkeakoulujen ja yliopistojen resurssit laajaan yhteistyöhön ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Onko esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen korkeampaa ja olisiko tämä sitä kautta korkeakoulujen rahoitukseen positiivisesti vaikuttava tekijä. (Tampereen kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Poimintoja lausunnoista:

- Korkeakoulujen valintajärjestelmää on tärkeä tarkastella kokonaisuutena. Uudistuksen vaikutuksia ja seurauksia on seurattava, jotta valintajärjestelmä uudistuksen mahdollisia valuvikoja voidaan aktiivisesti kehittää yhdessä työelämän ja korkeakoulujen kanssa. Kaikessa koulutuksen kehittämisessä on pidettävä mielessä tulevaisuuden työ ja siellä tarvittava osaaminen. Tämä ei sulje pois – päinvastoin - koulutuksen itseisarvoista sivistystehtävää tai inhimillisen kasvun kokonaisvaltaista tukemista. (Akava ry.)

ministeriöt ja valtion virastot

Poimintoja lausunnoista:

Muut

Poimintoja lausunnoista:

- Työryhmän kaksi viimeistä ehdotusta eivät koske suoraan opiskelijavalintoja. Ehdotus 11 liittyy kasvavaan tarpeeseen lisätä ohjausta ja henkilökohtaistaa korkeakouluopiskelijoiden opintopolkuja ottaen huomioon opiskelijoiden vaihtelevat pohjakoulutukset sekä muu hankittu osaaminen. Ehdotus 12 koskee tarvetta laatia opiskelijavalintojen kehittämistä koskeva tutkimussuunnitelma, mikä sisältyi myös ylioppilastutkintotyöryhmän raporttiin. Lisäksi esitetään, että KARVI toteuttaa vuonna 2020 seuranta-arvioinnin aiemmalle ”Liikettä niveliin” -arvioinnille. Korkeakoulututkimuksen seura pitää ehdotuksia kannatettavina. (Korkeakoulututkimuksen seura ry)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 11?

Ehdotus: Korkeakoulut rakentavat monipuolisia henkilökohtaistettuja opintopolkuja ottaen huomioon opiskelijan aikaisemman osaamisen. Opintojen ohjaus ja henkilökohtaistaminen tehdään pohjakoulutuksen ja muun, esimerkiksi työ- elämässä hankitun osaamisen perusteella opintojen alkuvaiheessa.

						Vastausten (1-4) keskiarvo
	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	
	1	2	3	4	5	
yliopisto	3	3	3	0	1	2,0
ammattikorkeakoulu	14	5	0	0	0	1,3
opiskelijajärjestö	5	1	0	0	0	1,2
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	22	1	0	0	1	1,0
työnantajajärjestö	4	1	0	0	0	1,2
työntekijäjärjestö	4	1	1	0	1	1,5
ministeriö	2	0	0	0	1	1,0
valtion virasto	1	1	0	0	0	1,5
muu	3	1	0	0	0	1,3
yhteensä	60	14	4	0	4	1,3

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Ammattikorkeakoulut ja korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot kannattavat työryhmän ehdotusta. Yliopistojen näkemykset hajaantuvat siten, että kolme kannattaa ehdotusta täysin, kolme kannattaa pääosin ja kolme (ISYO, TaY ja VY) vastustaa ehdotusta pääosin. Lisäksi yksi yliopisto ei ole ottanut kantaa esitykseen (TY).

Poimintoja lausunnoista:

- Helsingin yliopistossa kaikkiin tutkintoihin kuuluu henkilökohtainen opintosuunnitelma. Opetuksen ja ohjauksen tavoitteena on opiskelijalähtöinen, syvälinen oppiminen, joka toteuttaa elinikäisen

oppimisen periaatetta. Opiskelijat kehittyvät monipuolisiksi ja vastuullisiksi alansa asiantuntijoiksi. (HY)

- Hakuväylien monimuotoistuminen ja lähes yksilöllistäminen on valintoihin käytettävissä olevien resurssien kannalta huolestuttavaa. (ISYO)
- Jo nyt Jyväskylän yliopistossa pyritään rakentamaan henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia ja hyödynnetään aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteita. Huomioitava on, tämä vaatii huomattavia ohjausresursseja. (JY)
- Avoimen väylä on jatkossakin hyvä, mutta toistaiseksi vähän käytetty ja markkinoitu vaihtoehto, jolla hakija voi osoittaa akateemisen opiskelukyvykkyytensä tai tietyn alan oppiaineen riittävän osaamisen ja näytön osaamisestaan. (OY)
- Henkilökohtaistettujen opintopolkujen rakentaminen on sinällään kannatettavaa, mutta vaatii toteutuakseen merkittäviä lisäresursseja sekä opiskelijoiden ohjaukseen että opetukseen järjestämiseen. Tulee huomioida myös, että opintojaksojen, opintokokonaisuuksien ja tutkintojen osaamistavoitteet ovat samat kaikille opiskelijan aiemmasta koulutustaustasta riippumatta. (TaY)
- Kohta 11: henkilökohtainen opintopolku -käsitteen suhde joka tapauksessa toteutettavaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan jää tässä sen verran avoimeksi, että emme osaa ottaa kantaa tähän kysymykseen. (TY)
- Hakijoiden yhdenvertainen kohtelu voi vaarantua jos opiskelijavalinnassa otetaan käyttöön paljon henkilökohtaistettuja opintopolkuja. Opintojen aloittaminen joustavasti läpi lukuvuoden asettaa haasteita opetuksen järjestämiselle ja opiskelun tukipalveluille. (VY)
- Korkeakouluilla on rajalliset resurssit yksilöllisiin opiskelupolkuihin. Toisen asteen jatkuva haku tulisi huomioida myös korkeakouluissa niin, että nykyisenkaltaisen kaksi kertaa vuodessa -sisäänoton lisäksi olisi nopeampia reittejä opintoihin. (Centria)
- Rakennettaessa henkilökohtaistettuja opintopolkuja opiskelijan itsensä tulee olla aktiivinen. (Haaga-Helia)
- Opintojen henkilökohtaistamista tehdään jo laajasti, mutta sitä on edelleen hyvä kehittää. Jatkuvan tai useasti tapahtuvan sisäänoton hyvät ja huonot puolet pitäisi arvioida tarkasti. Joustavuuden ja yksilöllisyyden lisäksi on otettava huomioon myös opiskelijan kuulumineen ryhmään ja sen antama tuki opinnoissa. (HAMK)
- Opintojen henkilökohtaistaminen ja aikaisempaan osaamiseen perustuvat opintopolut toteutuvat nykyisessä hops –prosessissa sekä ammatillisella toisella asteella että amk:ssa. Tätä tavoitetta on syytä edelleen vahvistaa työryhmäraportin esityksen mukaisesti. (XAMK)
- Korkeakoulujen välinen yhteistyö AHOT-käytänteiden yhtenäistämiseksi. (Laurea)
- Henkilökohtaistettujen opintopolkujen mahdollistaminen pohjakoulutuksen ja aiemman osaamisen perusteella on kannatettavaa tietyssä määrin. Liiallinen joustavuus ja henkilökohtaistaminen voivat kuitenkin vaarantaa korkeakoulututkintojen tuottaman osaamisen yhteismitallisuuden ja opiskelijoiden oikeuden saada tutkintokoulutukseen kuuluvaa opetusta. Tästä syystä olisi erittäin tärkeää alakohtaisesti määritellä millä tavoin aiempi osaaminen todennetaan henkilökohtaistamisen yhteydessä sekä varmistaa opetusresurssien riittävyys ja opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu myös tilanteissa, joissa samassa opiskelijaryhmässä on hyvin heterogeenisiä henkilökohtaistettuja opintopolkuja. (SeAMK)
- Nuvarande antagningssystem är inte anpassat för kontinuerlig antagning, utan måste utvecklas. (Novia)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt kannattavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Osaamisperustaisuus ja yksilölliset koulutuspolut joustavoittavat niin opiskelua kuin opiskelemaan hakeutumista ja näin nopeuttavat myös korkeakouluista valmistumista. (HYY)
- SLL kannattaa nykyistä vahvempaa opiskelijoiden vahvuuksien tunnistamista ja niiden hyödyntämistä opintopolun suunnittelussa opiskelijoiden pohjakoulutuksesta riippumatta. (Suomen Lukiolaisten Liitto)
- SYL kannattaa yksilöllisiä koulutuspolkuja ja aikaisemman osaamisen tunnistamista. Toivomme tähän riittäviä resursseja korkeakoulujen puolelta ja digitalisaation hyödyntämistä. Koulutuksen laadun kannalta suhtaudumme epäilevästi siihen, että opintoja aloitetaan korkeakouluissa ympäri vuoden. Pelkäämme tämän johtavan tilanteeseen, jossa perusopinnot tarjotaan vain verkkokursseina ja opiskelijat jätetään opinnoissa oman onnensa nojaan. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Enemmistö ammatillisen koulutuksen järjestäjistä kannattaa ehdotusta. Yksi ammatillisen koulutuksen järjestäjä ei ole ilmaissut kantaansa asiaan.

Poimintoja lausunnoista:

- On tärkeää helpottaa opiskelijoiden urapolkujen suunnittelua heti peruskoulusta alkaen. Selkeät, ennakoitavat ja valtakunnalliset toimintamallit helpottaisivat ammatinvalintaa. Ammatillisen koulutuksen aikana suoritettujen ammattikorkeakouluopintojen valtakunnallinen määrittely vahvistaisi ammatillisen koulutuksen merkitystä jatko-opintoväylänä. (Omnia)
- Myös korkeakouluissa on tarpeen kehittää opiskelijoille henkilökohtaisia polkuja. Näin voidaan tukea ja lisätä ammatillista väylää tulevan opiskelijan opiskelunvalmiuksia sekä huomioida ja hyödyntää paremmin sitä osaamista, jota hänellä jo on. Eryityisesti ammatillisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen korkeakouluopinnoissa on tärkeää. (Helsingin kaupunki)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt kannattavat ehdotusta pääasiassa, mutta yksi työntekijäjärjestö (Tieteentekijöiden liitto) vastustaa ehdotusta ja yksi ei ole ottanut kantaa. Työnantajajärjestöjen lausunnoissa nostetaan erityisesti esille resurssit.

Poimintoja lausunnoista:

- Henkilökohtaistettujen opintopolkujen rakentaminen on kannatettavaa. Tässä kuten kaikessa muussakin kehittämisessä on otettava huomioon käytettävissä olevat resurssit. (Sivistystyönantajat)
- Sekä ammatillisen väylä että lukioväylän kautta korkeakoulutukseen tuleville tulee tarjota vapaaehtoisia opiskelunvalmiuksia lisääviä opintoja (esim. opiskelutekniikka, kielet, matemaattiset valmiudet). (Suomen Yrittäjät)
- Ammatillisen koulutuksen opinpolut yksilöllistyvät reformin seurauksena. Tällöin on tärkeää varmistaa, että jokaisella opiskelijalla on jatkossakin tosiasialliset jatko-opintomahdollisuudet. Yhtenä reformin keskeisenä tavoitteena on siirtää opiskelua entistä enemmän työpaikoille. Tämä ei saa heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutukseen, mikä tulee huomioida

erityisesti ammatillista väylää hakeutuville opiskelijoille suunnatussa avoimen korkeakoulutuksen koulutustarjonnassa. (Akava ry)

- Henkilökohtaiset opintopolut ovat periaatteessa kannatettavia, mutta vaativat lisäresursseja yliopistojen opetukseen ja opetushallintoon. (Tieteentekijöiden liitto)
- Opintopolkujen henkilökohtaistamiseen pitää osoittaa korkeakouluille myös voimavaroja. Opiskelija/opettaja-suhdeluku ei ole laskenut korkeakoulu-uudistusten jälkeen, eikä korkeakouluilla ole osoittaa opettajilla riittäviä resursseja ohjaukseen eikä henkilökohtaistamiseen. (OAJ)
- SAK näkee henkilökohtaistamisen ja monipuoliset opintopolut myönteisinä. Niiden toteuttaminen vaatii kuitenkin riittävät käytännölliset resurssit, etenkin panostusta ohjauksen ja opetuksen järjestämiseen. (SAK)
- Monipuolisten, henkilökohtaistettujen opintopolkujen rakentamiseen ei ole osoitettu tai ilmeisesti edes ehdotettu minkäänlaista resurssia. Yliopisto-opinnoissa elävät paikoitellen massaopetus ja itsenäinen opiskelu varsin turvattua elämää. (YLL)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot kannattavat esitystä, mutta yksi ministeriö ei ole ottanut kantaa.

Poimintoja lausunnoista:

- Sosiaali- ja terveysministeriö pitää kannatettavana tutkimusta osaamisen saamisesta ja varmistamisesta henkilökohtaistettaessa osaamisen kehittämistä ja opintopolkua sekä joustavoitettaessa opintopolkua. (STM)
- Edellä mainitut ehdotukset ovat kannatettavia. Lisäksi todistusten ja esimerkiksi koulutuksessa tehtyjen näyttöjen tai osaamiskartoitusten hyödynnettävyyttä henkilökohtaisten opintopolkujen suunnittelussa on syytä lisätä. (TEM)
- Opiskelijan kannalta on hyvä, että tunnistetaan, millä osa-alueilla hän on jo vahvempi ja millä osa-alueilla hän tarvitsee enemmän korkeakoulun tukea (amatilliset/akateemiset osaamiset). Toisaalta tämä aiheuttaa paineita laajemmalle opintojen ohjaukselle korkeakouluissa ja mikä mahdollisesti aiheuttaa lisäresurssien tarvetta. Pidemmällä aikavälillä merkittävämpi opintojen ohjaus voisi taas vähentää keskeytettyjen tutkintojen ja alan vaihtajien määrää. (Opetushallitus)

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- AMKE pitää erittäin tärkeänä, että korkeakoulut rakentaisivat monipuolisia henkilökohtaistettuja opintopolkua, joissa otetaan huomioon opiskelijan aikaisemmin hankittu osaaminen. Työn ja teknologisen kehityksen muuttuessa nopeasti on erityisen tärkeää varmistaa toimiva reitti ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutuksen kautta työelämään. (AMKE)

Kannattaako lausunnonantaja työryhmän ehdotusta 12?

Ehdotus: Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa edellä olevien ehdotusten [valmiina valintoihin II -työryhmän muut ehdotukset] toteutumista säännöllisesti. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö laatii esityksen opiskelijavalintojen kehittämistä koskevaksi tutkimussuunnitelmaksi. Kansallinen koulutuksen

arviointikeskus toteuttaa vuonna 2020 seuranta-arvioinnin Liikettä niveliin –arvioinnille (KARVI 2016) ja ottaa siinä huomioon myös yliopistojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyön

	Vastausten (1-4)					keskiarvo
	kyllä 1	kyllä pääosin 2	ei pääosin 3	ei 4	ei kantaa 5	
yliopisto	8	2	0	0	0	1,2
ammattikorkeakoulu	17	1	0	0	1	1,1
opiskelijajärjestö	5	1	0	0	0	1,2
korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio	2	0	0	0	0	1,0
ammattillisen koulutuksen järjestäjä	17	6	0	0	1	1,3
työnantajajärjestö	4	0	0	0	1	1,0
työntekijäjärjestö	7	0	0	0	0	1,0
ministeriö	2	0	0	0	1	1,0
valtion virasto	1	0	0	0	1	1,0
muu	3	1	0	0	0	1,3
yhteensä	66	11	0	0	5	1,1

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Korkeakoulut ja korkeakoulujen yhteistyöverkostot tukevat ehdotusta. Yksi ammattikorkeakoulu ei kuitenkaan ole ilmaissut kantaansa asiaan (SAMK).

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän yliopisto pitää kannatettavana sitä, että uudistusten vaikutuksia tutkitaan systemaattisesti, jolloin opiskelijavalintojen kehittäminen perustuu tutkittuun tietoon. (JY)
- Oulun yliopisto kannattaa seuranta- ja arviointia sekä tutkimusta sekä ylioppilastutkinnon että ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittaneiden opiskelijavalintojen kehittämisen tueksi. (OY)
- Ehdotus 12: Kansallinen arviointi korkeakoulujen ja ammatillisen toisen asteen oppilaitosten yhteistyöstä on hyvä yhdistää Liikettä niveliin -raportin seuranta-arvioinnin yhteyteen. (LY)
- Mahdollisia muutoksia ja niiden vaikutuksia on hyvä seurata ja tutkia ennalta laaditun tutkimussuunnitelman pohjalta niin, että mahdolliset ongelmakohtat ja niiden korjaustoimenpiteet voidaan tehdä tarvittaessa nopeallakin aikataululla. (Metropolia)

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt kannattavat esitystä.

Poimintoja lausunnoista:

- SAMOK kannattaa esitystä valintojen kehittämisen arvioinnista. SAMOK haluaa kuitenkin huomauttaa, että korkeakoulujen valintojen kehittäminen nykyisestä kaksi kertaa vuodessa mallista jatkuvan sisäänoton malliin haastaisi korkeakouluopiskelijoiden ryhmytymisen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin kannalta on tärkeää että hän ryhmytyy toisten opiskelijoiden kanssa ja löytää paikkansa korkeakoulu yhteisössä. Tämän toteuttaminen jatkuvan sisäänoton mallissa olisi todella haastavaa. (SAMOK)
- SYL kannattaa seurannan toteuttamista. Mielestämme myös sidosryhmiä tulee osallistaa laajasti ehdotusten toteutumisen arvioinnissa. Lisäksi arviointiin tulee sisällyttää ehdotusten toiminnan

arviointi: johtavatko ne saavutettavaan korkeakoulutukseen, jossa kaikilla on mahdollisuus päästä opiskelemaan. (SYL)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät pitävät ehdotusta hyvänä. Yksi lausunnonantaja ei ole ottanut kantaa ehdotukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- On hyvä, että OKM seuraa raportissa esitettyjen ehdotusten toteutumista. Sen lisäksi on tärkeää, että myös Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) tekee omaa seuranta-arviointia siirtymistä toiselta asteelta korkeakouluihin. (Helsingin kaupunki)
- Karvin arviointien suunnitelmassa täytyisi olla tarkemmat toteutusaikataulut. Lisäksi pitäisi huomioida, etteivät arvioinnit kuormita liiaksi eri toimijoita (samaa aikaan useita eri arviointeja ja osin päällekkäisiä arviointeja). Kerralla voisi kerätä kattavan arviointiaineiston, jota voidaan hyödyntää useiden eri arviointien toteutuksessa. (Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä)
- Suoraan sanottuna koulutuksen järjestäjät ovat täysin kyllästyneet KARVI:n arviointitoimintaan. KARVI:n toiminta työllistää kohtuuttomasti koulutuksen järjestäjiä ja meille on jäänyt todella epäselväksi, kuinka arviointituloksia aidosti käytetään koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämiseksi. Meidän silmissämme OKM liian helposti toteaa, että laitetaan KARVI arvioimaan mieltämättä, kuinka paljon tästä tulee kentälle sellaista työtä, johon emme ole varautuneet. Lisäksi toisen asteen koulutuksen rahoitus on viety niin tiukalle, että meillä ei enää ole palkattuna henkilöitä, jotka KARVI:n arviointimääräyksiä pystyvät toteuttamaan. Nyt pitäisi ministeriössä vakavasti miettiä tätä ongelmaa. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Työmarkkinajärjestöt ovat asettuneet lähestulkoon yksimielisesti täysin ehdotuksen kannalle, sillä vain yksi työnantajajärjestö ei ole ilmaissut kantaansa (Sivistystyönantajat).

Poimintoja lausunnoista:

- Opiskelijavalinnat ovat keskeinen osa korkeakoulujen autonomiaa. Aihetta koskevaa tutkimustietoa tulee lisätä, mutta sitä tulee käyttää ensisijaisesti tukemaan korkeakoulujen toiminnan kehittämistä, ei ministeriön seurantavälineenä. (Sivistystyönantajat)

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt ja valtion virastot kannattavat ehdotusta, mutta toisaalta yksi ministeriö ja virasto eivät ole ottaneet kantaa ehdotukseen.

Muut

Muut lausunnonantajat kannattavat ehdotusta.

Lausunnonantajien muita huomioita raportista

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut, korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio

Poimintoja lausunnoista:

- Valintojen uudistamisessa on tärkeää huolehtia siitä, ettei opintojen etenemiselle tule turhia esteitä eikä erilaisia opintopolkuja valinneille tule ns. umpiperiä. Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden työelämäkokemusta ja osaamista tarvitaan myös korkea-asteen opinnoissa. (OY)
- Erityishaasteena voi pitää opiskelijavalintojen kehittämisen suuntaan, jossa valintakriteerit ovat selkeitä, hakukohteet vetovoimaisia ja opiskelijavalintojen kehittäminen pitkäjänteistä eri kouluasteiden yhteistyöhön perustuvaa työtä. (OY)
- Onko aikataulu realistinen ja miten varmistetaan se, ettei muutoksista johtuvat työt kaadu pelkästään oppilaitosten vastuulle? (DIAK)
- Raporttia olisi voinut laajentaa eurooppalaisella osuudella, millä tavoin korkeakoulujen opiskelijavalinta toimii EU:n alueella esim. tärkeimmissä opiskelijavaihtomaissa. (HUMAK)
- Todistusarvosanoja korostava opiskelijavalinta ei tue yksilöllisiin ja monimuotoisiin opintopolkuihin perustuvaa osaamisen arviointia. Hakijan osaamisen arviointi laajasti, huomioiden hakijan työkokemus ja esimerkiksi vapaa-aikaan liittyvä aktiivisuus sekä muu soveltuvuus on tärkeää erityisesti työelämän kannalta relevantin osaamisen kehittämisessä. (XAMK)
- Opetus- ja kulttuuriministeriön tai Karvin olisi hyödyllistä tutkia erilaisella koulutustaustalla opiskelupaikan saaneiden opintojen etenemistä, keskeyttämistä ja valmistumisaikoja. Tutkimuksella saataisiin toisaalta tietoa siitä, millaisia valmiuksia erilaisella koulutustaustalla opiskelupaikan saaneilla korkeakouluopintoihin on, ja referenssiä siihen, miten lukion ja 2. asteen opintoja tulisi kehittää jatko-opintojen vaatiman osaamisen näkökulmasta. (SAMK)
- Ammatillinen koulutus tuottaa erilaista osaamista. Korkeakouluilla tulee olla mahdollisuus hyödyntää tätä osaamista joutavasti ja tarkoituksenmukaisesti korkeakouluopintoihin hakeutumisessa. Pelkkä todistusvalinta ei riitä, vaan tarvitaan työryhmän esittämiä monipuolisia valintaväyliä. Todistusvalinnan lisäksi hakijoille tulee olla väylä, jossa osaamisen ja kyvykkyytensä pääsee näyttämään. (Arene ry)
- Valintojen uudistamisessa on tärkeää huolehtia siitä, ettei opintojen etenemiselle tule turhia esteitä eikä erilaisia opintopolkuja valinneille tule ns. umpiperiä. Valintaperusteiden tulee olla selvillä opiskelijalle siinä vaiheessa, kun hän koulussa tekee opiskeluaan koskevia valintoja (velvoittaa yliopistoja pitkäjänteiseen valintaperusteiden laadintaan). (UNIFI ry)

Opiskelijajärjestöt

Poimintoja lausunnoista:

- Toivomme OKM:n panostavan erityisesti yhteistyöhön korkeakoulujen suuntaan, jotta työryhmän hyvät ehdotukset saadaan toteutumaan. (Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry)
- SAMOKin arvion mukaan jatkossa Suomessa tarvitaan kasvavassa määrin korkeakoulutettuja jolloin meillä ei ole tarkoituksenmukaista kehittää yhden ryhmän korkeakouluun hakeutumista toisen ryhmän kustannuksella. (SAMOK)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Poimintoja lausunnoista:

- Helsingin kaupunki kannattaa vaihtoehtoisten ja rinnakkaisten tapojen kehittämistä korkeakoulujen ja yliopistojen valintamenettelyissä. Ammatillisella perustutkinnolla tulisi olla mahdollisuus tulla valituksi suoraan soveltuvan alan ammattikorkeakouluopintoihin. Jos yhteispistevalintaa käytetään ammattikorkeakouluvalinnassa, tulee myös ammatillisesta perustutkinnosta saada pisteitä. Hakijalla tulee olla mahdollisuus päästä opintoihin myös pelkän pääsykokeen perusteella. Avoimen

- korkeakoulun väylän ja verkkokurssien kehittäminen ja hyödyntäminen ovat sekä taloudelliselta että maantieteelliseltä kannalta kannatettavia. (Helsingin kaupunki)
- Kaikki ehdotukset ovat hyviä ja parantavat tasavertaisia mahdollisuuksia hakeutua korkeakouluopintoihin. (Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä)
 - Nopeasta aikataulusta huolimatta työryhmä on onnistunut kohtuullisesti paneutumaan tehtäväänsä, mutta syvällisempi filosofinen pohdinta työryhmältä on jäänyt tekemättä. Raporttiin on pääasiallisesti koottu perusasioita eikä niiden keskinäisiä suhteita ole millään tavalla analysoitu tai syvällisemmin mietitty. Johtopäätöksinä tehdyt ehdotukset ovat hyvin mekaanisia ja noudattavat osin ylioppilastutkinnon merkitystä pohtineen työryhmän periaatteita. Esimerkiksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen suhdetta koko ikäluokan koulutukseen ei ole riittävästi mietitty, koulutuksen järjestäjien suuri määrä ja koulutuksen järjestäjien oppilaitosten koon suhdetta objektiiviseen arviointiin ja opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun ei ole riittävästi mietitty tai analysoitu. (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä)
 - Korkeakoulujen ei tule ryhtyä vaatimaan ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei- ylioppilailta kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmäraportissa ”Valmiina valintoihin”! Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnassa esitetään. (Tampereen kaupunki)
 - Valintakriteerit ammatillisen tutkinnon kohdalla eivät saa kohdistua vain yhteisten tutkinnon osien arviointiin vaan arvioinnin tulisi ottaa huomioon myös ammattitaitoon liittyviä kriteerejä. Korkeakouluopintojen alussa tai ammatillisten opintojen lopussa on mahdollista henkilökohtaistamisen kautta suorittaa puuttuvia opintoja. (Vaasan kaupunki)
 - Åbo Akademi koko ajan on laskenut pisteitä myös pelkistä perustutkinto-todistuksista hakuvaiheessa ja kaksoistutkinnon suorittaneiden pisteet verrataan ja parempi pistemäärä jää voimaan. (Yrkesakademien i Österbotten)

Työnantajajärjestö ja työntekijäjärjestöt

Poimintoja lausunnoista:

- Lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta tulee jatkossakin kehittää omina erillisinä koulutusmuotoinaan. On kuitenkin tärkeää, että tasavertaiset mahdollisuudet päästä opiskelemaan erilaisilla toisen asteen tutkinnoilla säilyvät. (Sivistystyönantajat)
- Uudistuksen vaikutuksia ja seurauksia on seurattava, jotta valintajärjestelmä uudistuksen mahdollisia valuvikoja voidaan aktiivisesti kehittää yhdessä työelämän ja korkeakoulujen kanssa. (OAJ ry)
- Työryhmä arvioisi opettajarekisterin perustamis- ja ylläpitokustannukset suhteessa nykyisin tehtävien tiedonkeruiden kustannuksiin, hyödyt, eri tahojen vähentyvät tai lisääntyvät velvoitteet ja rekisterin perustamisen vaikuttavuuden. Näkemyksemme on, että opettajarekisteri auttaa ennakoimaan opettajatarvetta ja opettajankoulutuksen aloituspaikkamääriä. Rekisteri lisää avoimuutta kasvatus- ja koulutuspalveluissa mahdollistaessaan kelle tahansa opettajan kelpoisuuden ja osaamisen ylläpitämisen tarkistamisen. (OAJ ry)
- Keskeistä olisi painottaa toisen asteen (lukio ja ammatillinen koulutus) opintojen kehittämistä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Korkeakouluissa ja erityisesti opetushenkilöstöllä on tietoa siitä, minkälaisiin tietojen ja taitojen "aukkojen paikkailuihin" resursseja hukkuu. (Yliopistojen opetusalan liitto YLL)

- Sinänsä raportissa esitetään perustellusti valintatapojen monipuolistamista korkeakouluopintoihin, mutta ei kuitenkaan riittävästi erotella yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkintovaatimusten erilaisuutta. (YLL)
- Raportissa jäi varsin vähäiselle pohdinnalle ammatillisen koulutuksen reformin vaikutus yleissivistävien aineiden laajuuteen ja sisältöön ja sitä kautta jatko-opintokelpoisuuteen. (YLL)

ministeriöt ja valtion virastot

Poimintoja lausunnoista:

Muut

Poimintoja lausunnoista:

- Valmiina valintoihin II -työryhmän raportissa on varsin paljon hyödyllistä tilastotietoa ylioppilaiden ja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden hakeutumisesta ja pääsystä. Ne eivät kuitenkaan anna eväitä pohtia valintatapojen merkitystä tai vaikutuksia. Sen sijaan työryhmä ei pohdi lainkaan sitä, miten ja miksi ammatillista väylää kulkevat päätyvät korkeakoulutuksen hakijoiksi tai miksi ammatillisen koulutuksen suorittaneet pärjäävät valinnoissa ylioppilaita heikommin. Työryhmä nojaa raportissa vain ylimalkaiseen koulutuspoliittiseen periaatteeseen, jonka mukaan kaikilla halukkailla tulisi olla mahdollisuus hakea ja päästä korkeakoulutukseen. Mahdollisuus hakea on tietysti jo nyt kaikilla, mutta pääsymahdollisuuksia rajaa ennen kaikkea hakijoitten suuri määrä suhteessa aloituspaikkoihin. Tätä hakijasuman ongelmaa ei ratkaista todistusvalintaan siirtymällä. (Korkeakoulututkimuksen seura ry.)
- Korkeakoulututkimuksen seura moitti jo I-työryhmän raportista antamassaan lausunnossa sitä, että politiikkatavoitteita ollaan viemässä läpi turhan kiireellisellä aikataululla, ennen kuin raportista annettuja lausuntoja on saatu, saati ehditty analysoida. (Korkeakoulututkimuksen seura ry.)